

Съдържание

1. Представяне на Председателя на Българската академия на науките акад. Никола Съботинов	2
2. За изложбата “Българските речници” — ст.н.с.І ст. д.ф.н. Мария Чоролеева	11
3. Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2008) — Емилия Момчилова.....	18
4. Книги от Академичното издателство “Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева.....	20
5. Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	22
6. Участие на Централната библиотека на БАН в библиотечни форуми — н.с. Даниела Атанасова, Евгения Станчева	31
7. Осма двустранна конференция “Българо-американски диалози” (Варна, 13—15 юни 2008 г.) — Веска Топалова	32
8. Из историята на изгубените преславски ръкописи — Явор Милтенев	34
9. Предстоящи изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	38

Редакционна колегия: ст.н.с. д-р Цветана Стайкова /отг. ред./, Евгения Станчева и Мария Ефремова

Фотоматериали: Мария Ефремова и Марио Стайков

Предпечатна подготовка: Мария Ефремова

Графичен дизайнер: Марио Стайков

Адрес за кореспонденция

гр. София 1040

ул. “15-ти ноември” №1

тел: 989 84 46/ вътр. 379, 254

<http://www.cl.bas.bg>

E-mail: webmaster@cl.bas.bg, jeny@cl.bas.bg

На 18 юни 2008 г. Общото събрание на Българската академия на науките избра акад. Никола Съботинов за Председател на Академията. Представяме по-долу новия Председател и му пожелаваме ползотворна и успешна работа за просперитета на БАН!

Централна библиотека на БАН

АВТОБИОГРАФИЯ НА АКАД. НИКОЛА ВАСИЛЕВ СЪБОТИНОВ

Персонални данни

Дата и място на раждане: 13.09.1941 г., гр. Бургас

Гражданство: българин

Семейно положение: женен, има дъщеря и син

Институт, адрес, телефон: ЦУ – БАН – София – 1040, ул. “15-ти ноември” № 1;

(02) 987-73-18, e-mail: vicepres@eagle.cu.bas.bg

ИФТТ-БАН - София – 1784, бул. “Цариградско шосе” № 72

(02) 875-60-09, 97-95-719; e-mail: n.sabotinov@issp.bas.bg

Образование и научно израстване

Образователна организация: СУ “Кл. Охридски”, Физически факултет – 1967 г.

Специалност: физика (радиофизика и електроника)

Защитени дисертации:

Д-р по физика (квантова електроника) - 1976 г. в ИФТТ-БАН; Дисертация: “Върху някои изследвания и непрекъснато генериращи хелий-кадмиеви и хелий-селенови лазери” – 168 стр.

Доктор на физическите науки – 1992 г., Дисертация: “Лазер с пари на меден бромид”, 360 стр.

Научни звания: научен сътрудник (III — I степен) от 1967 г. до 1984 г., ИФТТ-БАН

Хабилизации: Първа хабилизация: *ст.н.с. II ст. — 1984-1993 г.* при ИФТТ-БАН;

Втора хабилизация: *ст.н.с. I ст. от 1993 г.* при ИФТТ-БАН

Придобити академични звания: *академик от 2003 г.*

Трудов стаж (дати от — до)

- Научен сътрудник, ИФТТ-БАН от 1967 г. до 1984 г.
- Ръководител Лаборатория “Лазери с метални пари”, ИФТТ-БАН от 1987 г.
- Ръководител Направление “Лазерна физика и физика на атомите, молекулите и плазмата” от 2007 г.
- Зам.-председател на БАН от 01.11.1996 г. до 17.03.2008 г. — ЦУ на БАН
- и.д. Председател на БАН от 18.03.2008 г. — ЦУ на БАН

Владеене на чужди езици:

Английски език (четене, писане, разговор -отлично), руски език (четене, писане и разговор - добре), френски език (четене, писане и разговор - добре)

Области на научно-изследователска дейност

- Квантова електроника
- Физика на лазерите
- Лазери с газов разряд
- Лазери с метални пари

Главни научни постижения

- Създаване и изследване на лазера с пари на меден бромид
- Откриване на силен ефект на водорода в медно-халогенидните лазери и в лазерите на медни атоми, изразяващ се в повече от два пъти увеличаване на средната изходна мощност и ефективност
- Изобретяване и изследване на спиралния кух катод

Научна продукция

Общо 339 научни публикации, включващи:

- Публикации в научни списания и сборници на конференции: **131**
- Публикации в български научни списания и сборници на конференции: **28 броя**
- Доклади на международни конференции в чужбина: **65 броя**
- Доклади на международни и локални конференции в България: **78 броя**
- Патенти: **27**
- Дисертации: **2** (д-р и дфн)
- Монографии: **2**, обзорни публикации и учебници: **6**
- *Цитирания* в световната научна литература: **597 пъти**

Научно-изследователска дейност

- Изследване на импулсно действащи лазери с метални пари на самоограничени преходи;
- Изследване на йонни лазери с метални пари;
- Изследване на разряди в положителния стълб, разряди в отрицателното тлеещо светене; радиочестотни разряди и импулсни наносекундни разряди;
- Приложения на лазерите с метални пари в индустрията;
- Числено моделиране на процесите в активните среди на лазери с метални пари.

Научно-приложна и внедрителска дейност

Ръководител на дейности за:

- Внедряване на лазера с пари на меден бромид в индустриално производство в “Оптични технологии”, Пловдив;
- Внедряване на лазера с пари на меден бромид във фирмата “Норселд”, Австралия;
- Внедряване на лазера с пари на меден бромид във фирмата “Пулслайт”, България

Научно-педагогическа дейност

Ръководител на общо осем докторанти, от които шест защитили докторанти и двама настоящи докторанти-студенти.

Участие в научни проекти

Ръководител на научноизследователски екипи от страна на България:

Международни проекти:

Програма Наука за мир на НАТО

- 1) Project NATO SfP-971989, "High Beam Quality UV Lasers for Microelectronics", (1999-2004), (Germany, Hungary, Poland, Bulgaria, Belgium, the Netherlands, France).
- 2) Project NATO SfP-972685, "Development of a System Based on a High Power and High Efficiency Copper Bromide Laser for Precision Materials Processing", (1999-2002), (Germany, Bulgaria, Italy, Poland).

Петта рамкова програма на Европейския Съюз

- 1) Coherence and control in atomic and molecular systems and processes; No.: Acronym COCOMO, No.: HPRN-CT-1999-00129; (2000. – 2004); (Germany, Sweden, Great Britain, The Netherlands, France, Greece, Italy, Bulgaria).

Програма Коперникус към Четвърта рамкова програма на Европейския Съюз

- 1) Contract#CIPA-CT94-0214, "New Generation Lasers for High Precision Materials Processing"; (1995-1997), (UK, Bulgaria, Poland).
- 2) Contract #CIPA-CT-93-0219, "Development of RF- and mW-excited rare gas metal vapor lasers for the UV and visible spectral ranges"; (1994-1996), (Germany, Bulgaria, Poland).

Проекти в България

- 4 фундаментални проекта с Националния Фонда за Научни Изследвания, (1987-1994г.)
- 15 научно-приложни проекта, (1980-1994г.)

Участие в организирането на международни конференции

- Член на Международния консултативен съвет за конференцията GCL-HPL 2004, Чехословакия (Member of the International Advisory Committee in the GCL-HPL 2004, Prague, Czech Republic)
- Съ-председател на Конференцията OE LASE'90, САЩ; (Co-Chairman of the Conference on High Power Gas Lasers, OE LASE'90, Los Angeles, USA);
- Директор на Конференцията на НАТО за импулсни лазери с метални пари, 1995 г., Шотландия; (Director of the NATO Advanced Research Workshop on Pulsed Metal Vapor Lasers, 1995, St.Andrews, Scotland).

Участие в научни редакционни колегии и научни институции

- Член на Международния консултативен съвет на научното списание, издавано от института по проточни машини при Полската академия на науките, (International Advisory Board of the Transactions of the Institute of Fluid-Flow Machinery, Polish academy of sciences).
- Член на редакционната колегия на Bulgarian Journal of Physics.
- Председател на Българския комитет на членуващите в Международния съюз за Радионауки (URSI).
- Член на Управителния съвет на Европейското предприятие за термоядрен синтез (ITER), представител на България.
- Член на Съвещателния съвет на европейските академии на науките (EASAC), представител на България.
- Председател на Координационния съвет по космически изследвания към Управителния съвет на БАН.
- Председател на Експертния съвет за европейско сътрудничество към γ -то Общото събрание на БАН.

- Председател на Научно координационния съвет по бедствия, аварии и катастрофи към Министерството на държавната политика при бедствия и аварии.

Награди

- Орден на БАН "Марин Дринов";
- Почетен изобретател, България;
- Вписан в "Златната книга на българските откриватели и изобретатели" — 1996 г.
- Награда за принос към техническия прогрес, България;
- Медал "Република България";
- Академична награда по физика на Българската академия на науките, 1995 г.;
- Медал "25 години Полска Академия на Науките".

Членство в научни организации

- Society of Photo-Optical Instrumentation Engineers (SPIE)
- Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), Lasers and Electrooptics Society, USA
- Optical Society of America (OSA)
- Съюз на физиците в България

ПРОГРАМА НА АКАД. НИКОЛА СЪБОТИНОВ ЗА РАЗВИТИЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

**Уважаеми господин Председател на ОС на БАН,
Уважаеми колеги,**

За мен е чест да представя пред Вас моето виждане за развитие на БАН през следващите 4 години.

I. Мисия на БАН.

В програмата си предвиждам БАН да продължи да изпълнява своята мисия като допринася за развитието на науката в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и интереси и да съдейства за духовното и материалното обогатяване на нацията.

БАН е и ще бъде Национална автономна неправителствена организация, обединяваща функциите на академичното общество и национален център за научни изследвания.

Тези две взаимно свързани функции ще бъдат развивани и поддържани съобразно националните интереси в областта на научните изследвания.

II. Основни политики и дейности на БАН.

Основните политики и дейности на БАН, в моята програма са насочени към следните важни стратегически направления:

- 1. Провеждане на фундаментални научни изследвания;**
- 2. Провеждане на приложни научни изследвания;**
- 3. Научно образователна дейност;**
- 4. Научно обслужване на българската държава;**
- 5. Развитие на иновационния процес и връзки с икономиката;**
- 6. Развитие на научната интеграция в Европейския съюз и активно участие в европейското научноизследователско пространство.**

Научната стратегия на БАН трябва да бъде в синхрон с националната научна стратегия, с държавните стратегии за икономическо и духовно развитие, както и с европейската стратегия за наука, технологии и иновации. Предстои задълбочено обсъждане на научната политика и програмите на БАН в нашето Общо събрание.

Започнали сме работа в 15 Проблемни съвета. Тяхното организиране е на базата на

комплексния характер на научните изследвания в Академията. Силата на БАН е във възможността да провежда организирано задълбочени интердисциплинарни изследвания, обединяващи учени от различни области. Ще бъде направен анализ на настоящето състояние на научните изследвания в отделните направления, постигнатите значими резултати, приноса от тези изследвания за развитие на науката и значимостта им за нуждите на страната. От Проблемните съвети ще се очакват предложения за по-ефективна организация за използване на научния потенциал на Академията.

1. Провеждане на фундаментални научни изследвания.

БАН задължително ще бъде водещата организация в областта на фундаменталните научни изследвания. Особено важно е в условията на ограничени финансови възможности да запазим своите български приоритети и научни школи, които имат значими резултати и са признати от световната научна общност.

2. Провеждане на приложни научни изследвания.

БАН ще отделя все по-голямо внимание върху развитието на приложните изследвания — това е национален императив за всяка развиваща се икономика. Тези изследвания ще бъдат стимулирани в приоритетни научни области, утвърдени от научната стратегия на БАН, приета и утвърдена от Общото събрание на учените от Академията, от Националната научна стратегия и националните приоритети, както и от Рамковите програми на ЕС.

3. Научно образователна дейност.

Научно образователната дейност е обект на продължаващо развитие в БАН. БАН широко е отворила своите врати към висшето образование в страната. Бъдещето сътрудничество с висшите училища ще се изразява в равнопоставеност и взаимно зачитане - с подкрепа при създаване на съвместни научно изследователски колективи, съвместни лаборатории, със съвместно ползване на уникална апаратура, с включване лабораториите на БАН в образователния процес.

В процеса на разпространение на знания в българското общество, смятам че трябва да се организира “**Национална академична лектория**”, по линия на която известни учени от БАН да изнасят лекции в различни райони на България. Според мен, тази стара, но забравена практика, ще повиши значително авторитета на БАН.

Друга инициатива, която предвиждам Академията да предприеме в областта на образованието, е организирането на “**Национален конкурс за ученици – млади български учени**”. На спечелилите конкурса ще бъдат създадени условия, за да участват в научни изследвания, провеждани в институтите и лабораториите на БАН.

4. Научно обслужване на българската държава.

Тази дейност е изключително важна и ние ще продължим да я поддържаме съгласно Закона на БАН, защото тя пряко указва влияние върху качествено функциониране на редица наукоемки дейности в нашата страна. Академията ще продължава да извършва следните общонационални дейности:

- Метеорологични, хидрологични, агрометеорологични наблюдения и прогнози, важни за функционирането на държавата в различни области.
- Регистрация и информация за земетръсната дейност в цялата страна.
- Регистрация и информация за геомагнитни, йоносферни и др. процеси, необходими за нуждите на отбраната, комуникациите и транспорта.
- Мониторинг на околната среда и широк спектър на екологични изследвания на територията на страната и басейна на Черно море.
- В БАН е създаден и работи основния възел на Националната електронно изследователска и образователна мрежа. Предстои изграждане на мощен компютърен център, съвместно с Държавната агенция за информационни технологии.
- Академията ще продължи да развива защитата и сигурността на компютърните мрежи и комуникационните системи на министерства и ведомства.

5. Развитие на иновационния процес и връзки с икономиката.

Иновационният процес и връзките с икономиката са проблемно направление за БАН,

което трябва да бъде наш приоритет.

БАН ще развива своята иновационна политика и ще работи за разширяване на връзките с бизнеса. Ние имаме определени постижения в тази насока, но по мое мнение те са недостатъчни. Налага се тези резултати да се синхронизират с предварително дефинираните нужди на малките и средните предприятия. За подобряване на приложната дейност при нас работи Център за трансфер на научни резултати към малките и средните предприятия, за подпомагане и стимулиране на научно изследователската дейност, за създаване и комерсиализиране на конкурентно способни продукти. Смятам, че имаме добър потенциал и ще трябва да положим усилия за повишаване равнището на тази дейност.

В БАН е създаден общоакадемичен Иновационен център.

Ще бъде засилено и сътрудничеството между отделните звена в БАН за повишаване нивото на организацията на иновационния процес.

Невъзможно е да се развива работата в областта на иновациите ако нямаме добре организирана Патентна служба. Според мен тази дейност е изключително важна и трябва да продължим усилията си за нейната по-добра организация. Основният проблем е финансирането на заявките за патенти. По този въпрос ще настоявам да бъдем подпомогнати от Националния фонд “Научни изследвания” или ние сами да изградим такъв фонд.

За иновационната дейност от особена важност е публично-частното партньорство. Наложително е в ОС на БАН да се приемат някои решения, които да либерализират публично-частното партньорство, като по този начин облекчим процеса на взаимодействие между частните фирми и научните звена в БАН.

В областта на публично частното партньорство в БАН започна процес на активно участие в програмите на Иновационния фонд към Министерство на икономиката.

6. Развитие на научната интеграция в Европейския съюз и активното ни участие в европейското научноизследователско пространство.

БАН има много добре организирано международно сътрудничество с над 45 академии на науките и изследователски центрове в Европа и целия свят. Международното сътрудничество ще бъде важен приоритет на БАН и ние трябва да продължим да го развиваме.

Първостепенна задача на БАН, през следващите години, е да сключи договори за сътрудничество с водещите в Германия научноизследователски центрове — “Макс Планк” и “Фраунхофер-институтите”, като се има предвид, че Германия днес е най-ефективният научен партньор на БАН.

Според мен, също така, трябва да се засилят връзките с двете най-мощни страни в областта на научните изследвания в света: САЩ и Япония. Не трябва да се подценяват добрите ни контакти с двете бързо развиващи се страни — Китай и Индия.

БАН първа в страната започна работа по рамковите програми на ЕС. В резултат на сътрудничеството ни по Рамковите програми имаме значително увеличаване на съвместната ни научна продукция с европейските партньори. Притежаваме съвместни патенти и трансфер на научни резултати към европейски и български предприятия.

През следващите години предвиждам допълнително развитие в тази насока:

- Оказване помощ на институтите, които до този момент имат слаба активност в европейските рамкови програми.
- Засилване на звеното към Международния отдел, което работи по рамковите програми.
- Особено важно ще е организирането на сътрудничество по тези проекти с индустриални предприятия в страната.

III. Структура и човешки потенциал.

Организацията на научните изследвания и научните структури ще се променя по еволюционен път, без експерименти, с помощта на цялата академична общност.

Ще се стремя към административно опростяване на управлението на Академията.

Приемствеността в моята работа, като евентуален председател, ще присъства в организацията на Академията. Не бива да се отрича нищо от дейността на нашите предшественици, допринесло за утвърждаване и издигане на доброто име на институцията. В този аспект искам

да отдам дължимото на акад. Юхновски, който в продължение на три мандата, при изключително сложна обстановка на преломен преход, успя да съхрани до голяма степен научния потенциал на БАН, научните направления за работа и материалната база.

1. Организационната структура на БАН зависи от стратегията на научните изследвания, провеждани в Академията и в съответните приоритетни научни направления. Много важен е наличният човешки потенциал, с който разполагаме в отделните научни области. Предстои бъдещо атестиране на цялостната дейност на нашата Академия и на отделните структурни звена, след което решение за нашата структура и нейната ефективна организация ще вземе Общото събрание на БАН.

За да се пристъпи към тази процедура, в близко бъдеще, **ще трябва да се актуализират критериите за оценка на дейността на постоянните научни звена.**

2. Човешкият потенциал на БАН е нашата най-голяма сила. Ние не можем да си позволим съкращаване на учени и ще провеждаме трайна политика за тяхното съхранение.

Предстоящото атестиране ще обхваща и оценка за ефективността на работата на нашите учени. То трябва да ни покаже слабостите, добрите практики и след направените анализи, също в Общото събрание на БАН, ще вземем необходимите решения.

Най-важният проблем, който трябва да бъде решен, като цяло в страната ни, е осигуряването на добър социален статус на нашите учени.

За мен най-главният приоритет са условията на живот и условията за работа на служителите в БАН. Решаването на този въпрос изключително зависи от политиката на държавата в тази насока. Надявам се, че дискусиите, които провеждаме с отговорните държавни структури, ще дадат положителни резултати.

3. Младите хора в науката.

Този въпрос го поставям отделно, защото за нас той е изключително важен. Академията, за да има сигурно бъдеще в нейното развитие, трябва да обърне особено внимание на младите хора.

Преди всичко младите учени трябва да бъдат добре мотивирани.

Младите хора трябва да получават достойно заплащане за техния труд и аз ще се боря за това.

Особено важно е тяхното активно участие в международните проекти и европейските програми.

Не трябва да допускаме нито един млад човек, имащ данни за научна дейност и желаещ да работи в БАН, да не бъде приеман на работа. В настоящия момент сме създали банка от работни места, специално за назначаване на докторанти. Според мен банката трябва да бъде разширена и за успешно завършващи студенти.

Предвиждам създаване на Съвет на младите учени към УС на БАН. Във връзка с това започнах изучаване на опита на Австрийската академия на науките.

Смятам, че нашите усилия трябва да бъдат насочени освен към повишаване на заплатите на младите учени, но и към изграждане на жилищни блокове за тях, които да бъдат изградени на територии, принадлежащи на БАН. Решаването на този въпрос става все по-наложително и от гледна точка на трудностите, които възникват при настаняването на млади учени в студентските общежития. Ще трябва да потърсим средства от всички възможни източници, както и по-ефективно да използваме собствеността на Академията.

Накрая, всички добри практики и инициативи в тази насока ще бъдат добре дошли.

4. Взаимодействие между Общото събрание (ОС) и Събранието на академиците и член-кореспондентите (САЧК).

От голямо значение за дейностите на Българска академия на науките е ефективното използване на големия потенциал на академиците и член-кореспондентите. В организационен план трябва да се провеждат съвместни заседания на ОС на БАН и САЧК по важни въпроси, свързани с определяне и приемане на приоритетите на изследователската дейност, с обсъждане на важни за нашата страна научни проблеми.

Наложително е да се използват личните контакти на академиците, член-кореспондентите и на чуждестранните членове на Академията за издигане равнището на сътрудничеството

със сродни институции в чужбина.

В бъдещата си дейност предвиждам създаване на подходящи условия за организиране работата на САЧК.

Участието на академиците и член-кореспондентите в управителната дейност на БАН ще бъде въз основа на конкретни промени в Устава на БАН, направени от ОС на БАН.

IV. Програма за ново научно оборудване.

Голяма част от апаратурата, с която работят учените в Академията, е остаряла и се нуждае от смяна. За базовото оборудване ще разчитаме на средства, отделени по линия на бюджетната субсидия. Такава е световната практика. Тази година беше постигнат напредък при снабдяването на Академията с нови апарати. Получихме субсидия от около 10 млн. лв. от държавния бюджет, което е крайно недостатъчно, но като начало е добро. Успехи има и по линия на Националния фонд “Научни изследвания” по програма “Уникална научна апаратура”.

Мисля да поставя за обсъждане и въпроса за **създаване на апаратурни центрове**, които да бъдат оборудвани с нови скъпи апарати и да обслужват различни институти на Академията.

V. Имоти на Академията

Това е изключително важен въпрос за Академията. Все още продължава процесът за издаване на документи за собственост на притежаваните от Академията земи и сгради. Този процес е изключително труден и се нуждае от скъпа юридическа помощ. Тази собственост, която е дарена на Академията, ще бъде задължително запазена и използвана по волята на дарителите.

Собствеността, която обаче няма пряко отношение към дейността на Академията, ще трябва да бъде насочена към развитието на научните институти, както и към инфраструктурата, обслужваща тези институти. Именно тук трябва да се помисли, както споменах и за разрешаване на някои належащи жилищни нужди, особено на младите хора.

VI. Българската академия на науките и обществото

1. Всички национални европейски академии изпълняват важна функция за информиране на обществото по различни актуални научни въпроси. Те са главен консултант на своите правителства и осигуряват експертни становища. Нашата Академия, особено с помощта на нейното Събрание на академиците и член-кореспондентите, трябва да обсъди своята политика за изграждане на национално отговорни позиции по различни значими проблеми за развитието на нашата страна.

2. Важен въпрос, свързан с изпълнение на Лисабонската стратегия, е развитието на регионалните структури. Ние имаме научни институти в три важни района на страната: София, Пловдив и Варна. В същото време там има и добри университетски структури. Можем да пристъпим към **обособяването на три изследователски центрове на БАН**, като първият обхваща научноизследователските институти в София, вторият — институти в Пловдив и третият — институти във Варна.

Това ще доведе до обединение на научноизследователския потенциал в областите с цел развитие на иновационните процеси в тях и ще решава въпроси на научното обслужване на икономиката ни.

Вярвам, че ще получим и европейски субсидии за изграждането на регионални научноизследователски центрове. Това е един въпрос, който може да бъде обсъждан и който заема важно място в моята бъдеща програма за действие.

3. Слабо място на БАН е връзката с обществеността. В тази насока е наложително да се положат сериозни усилия. Трябва много бързо да се създаде професионално работещо звено, което да реализира диалога между учените в БАН и българското общество. Налага се непрекъсната работа с пресата, радиото и телевизията. Институти на БАН трябва да определят свои авторизирани представители, които да са в постоянна връзка с новото звено. Много важно е да се обърне специално внимание на сайтовете на БАН и на институти, на тяхното съдържание и на модерното им графично оформление.

БАН задължително трябва да поддържа и развива добри отношения с държавното управление — с Народното събрание, с неговите специализирани комисии, с Президента с неговата администрация, с Правителството и разбира се с МОН. Тези отношения трябва да бъдат издигнати на качествено ново равнище. Потенциалът на Академията трябва да бъде използван най-ефективно от държавните институции.

VII. Финансови проблеми на БАН

Финансовите проблеми исторически съпътстват Академията от нейното създаване. Академията непрекъснато води борба с променлив успех за по-добро финансиране. Можем да кажем, че текущата финансова 2008 г., в сравнение с предишните години, е успешна. Достигнахме редовна бюджетна субсидия от 83,140 млн. лв. и целеви преходен остатък, 10 млн. лв. за научна апаратура. Собствените приходи на Академията също растат, което е резултат от успешното въвеждане на проектното финансиране. През 2007 г. имаме собствени приходи 30,5 млн. лв., приблизително 40 % от бюджетната субсидия.

Основен проблем, при финансирането на БАН, остава най-ниското в Европа заплащане на труда на българските учени. С големи усилия успяхме, от **01.03.2008 г.**, да **повишим средната работна заплата на 538,35 лв.**, т.е. с **10%** и втори път средната работна заплата ще бъде увеличена на **592,19 лв.**, от **1 юли 2008 г.** Това увеличение е много малко. Не успяхме да постигнем ръст на заплатите на два пъти с по **20 %** за **2008 г.**, както планирахме в **Проектобюджета**.

Трябва да се стремим към 100% увеличаване на заплатите в БАН. В тази насока сме започнали консултации с Министъра на образованието и науката, предстоят и важни разговори с отговорните държавни структури. Търсим подкрепа от г-н Президента, от Министър-председателя, от Комисията за образование и наука към НС, от МОН и от Министъра на финансите. По този въпрос имаме добре синхронизирани действия със синдикалните организации.

- Бюджетът на БАН трябва да бъде обвързан с твърд процент от brutния вътрешен продукт, което е много труден проблем за решаване, но независимо от това, трябва да се провеждат разговори в тази насока.
- БАН трябва да направи необходимото, за да възстанови позициите си на първостепенен разпоредител на бюджета, което ще й осигури оперативна работа с всички министерства и ведомства, както и с международните проекти.
- БАН трябва да има свой собствен фонд “Научни изследвания” за проекти, свързани с развитието на науката. Така ще може да се координират и подпомагат целево както фундаменталните научни изследвания, така и изследванията в областта на обществените и хуманитарните науки, които на практика в България нямат подкрепа от икономически субекти.
- БАН трябва да търси и други източници за финансиране по линия на структурните фондове, както и в резултат на успешното ни участие в рамковите програми на ЕС. В областта на развитието на иновациите трябва да продължим активно да работим с българската индустрия, с малките и средните предприятия.
- Финансирането на БАН ще продължи да бъде постоянен приоритет на Ръководството.

В заключение искам да отбележа, че програмата ми не изчерпва всички въпроси, свързани с бъдещото развитие на Академията.

С удоволствие ще приема вашите градивни предложения, които могат да я обогатят.

09.06.2008 г

Акад. Н. Съботинов

ЗА ИЗЛОЖБАТА “БЪЛГАРСКИТЕ РЕЧНИЦИ”
ст.н.с.І ст. д.ф.н. Мария Чоролеева, E-mail: char@ibl.bas.bg

Създаването на различни видове речници е тясно, закономерно свързано с развитието на обществото, с измененията на неговите изисквания и потребности. От своя страна именно тази поява във времето на отделните типове лексикографски трудове с едни или други характерни особености определя и периодите от развитието на българската лексикография.

Началният, подготвителният период от историята на българската лексикография обхваща времето от 40-те до 70-те години на 19 в., когато се появяват първите лексикографски опити, подчинени на целите на Възраждането. В повечето случаи те са добавени към други трудове (напр. граматика), а по-късно и самостоятелни - гръцко-български и българско-гръцки, френско-български и българско-френски речници или речници на турски, гръцки чужди думи, обяснявани с български думи, т. е. началото на българската лексикография се поставя с двуезични преводни речници и речници на чуждите думи. Това се обуславя от две основни цели на възрожденските дейци - подпомагане на изучаването на чужди езици и очистване на българския език от чужди - главно турски и гръцки думи, което е било задължително условие, за да изпълни езикът своите функции като средство за българско народностно осъзнаване и обединяване.

Вторият период обхваща двете последни десетилетия на 19 в. и началото на 20 в. Той се характеризира преди всичко с тълковните речници на Александър Дювернуа и на Найден Геров, в които за първи път се представя лексикалната система на българския език. Двата тълковни речника са с различни характеристики, но чрез тях се осъществява мечтата на възрожденските книжовници за създаване на български тълковен речник.

Третият период - до началото на 50-те години на 20 в., се отличава с представяне в специализирани речници на отделни аспекти от българската лексикална система (речници на чуждите думи, синонимен речник), на произхода и развитието на думите, на нормативността (етимологичен и правописен речник), а също и с изработения от Стефан Младенов Български тълковен речник, т. 1, 1951 г. - опит за представяне на българската лексика като система.

Четвъртият период - периодът на съвременната българска лексикография започва със създаването на Службата за български речник при Българската академия на науките през 1942 г., като по този начин лексикографията се утвърждава и институционално като научна област, и продължава до наши дни. В този период могат да бъдат отделени два подпериода.

А) Първият подпериод, обхващащ около три десетилетия, се характеризира с трудове като тълковния нормативен тритомен Речник на съвременния български книжовен език и общия, тълковен еднотомен Български тълковен речник. През този подпериод се установяват и развиват основните принципи за изработване на различни видове общи тълковни, специализирани тълковни и други видове речници.

Б) За втория подпериод - от началото на 70-те години до наши дни, е характерно:

1. Насочване на вниманието към разработване на въпросите на теорията на лексикографията. Изработването на речници от различни типове се предхожда все повече от сериозни изследвания на теоретични лексикографски въпроси и се основава на научнообосновани концепции;

2. Създаване на мащабни лексикографски трудове - на първо място е многотомният, академичен тълковен Речник на българския език, тип тезаурус, както и многотомният Български етимологичен речник, Старобългарският речник и др.;

3. Създаване на разнообразни специализирани речници, принадлежащи към различни типове, основаващи се на разработени от авторите научни концепции;

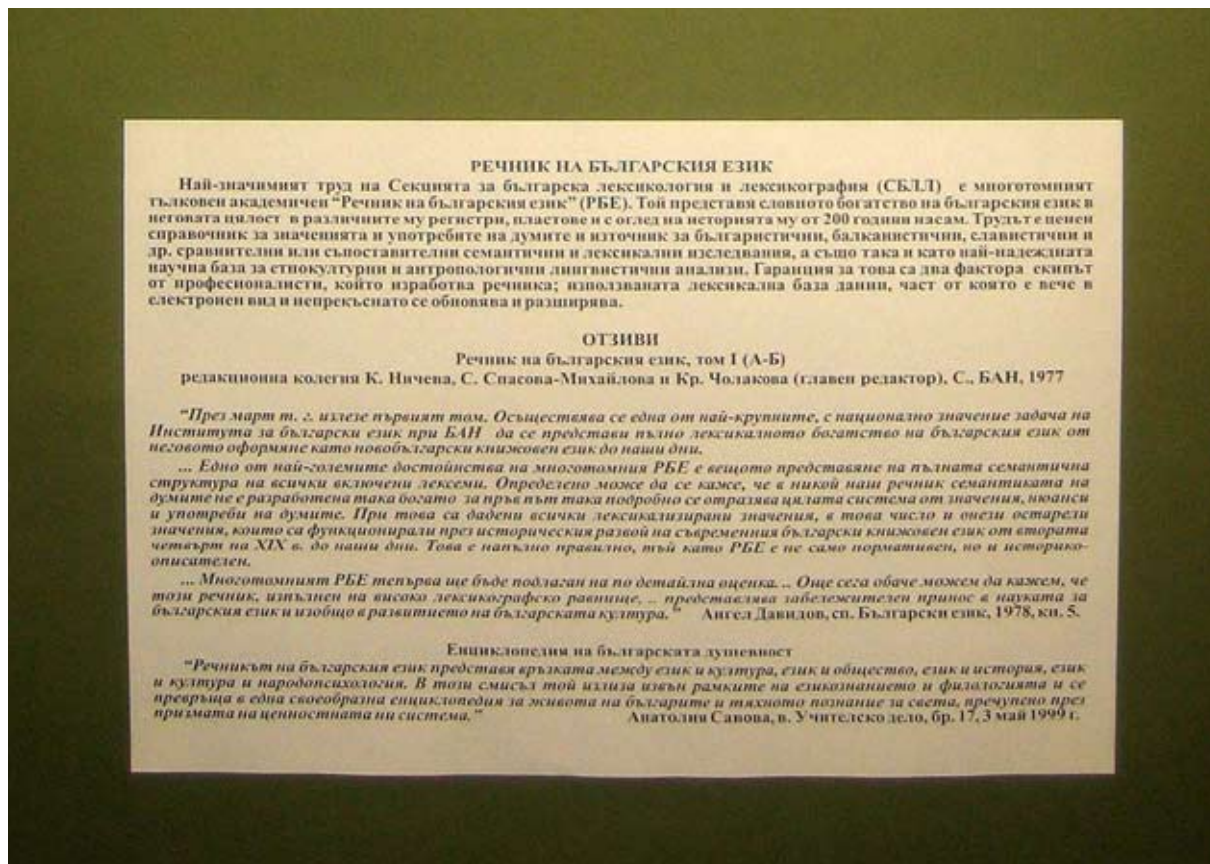
4. Все повече се наблюдава комбиниране, съчетаване на различни признаци, присъщи на

различни типове речници и създаване на нови типове комбинирани речници, например речник, който е комбинация от двуезичен преводен с тълковен, двуезичен фразеологичен с тълкуване на фразеологичните единици, комбиниране на енциклопедичен с лингвистичен тълковен и други. Така през най-новия съвременен период от развитието на българската лексикография се наблюдава най-голямо разнообразие от типове речници, характеристиките на всеки тип се обогатяват и обновяват, като стремежът е към все по-задълбочено научно представяне на езиковата система.

Проектът на изложбата е разработен от Сабина Павлова - н. с. в Секцията за българска лексикология и лексикография при Института за български език — БАН. Автори на постерите са сътрудниците от същата секция: ст.н.с. д-р Мая Божилова, н.с. д-р Цветелина Георгиева, н.с. д-р Надежда Костова, н.с. д-р Мария Лилова, н.с. Валентин Занев, н.с. Сабина Павлова, н.с. Ванина Сумрова, проучвател Елена Кацкова-Михова, проучвател Светломира Манова, н.с. Ваня Мичева (Секция за история на българския език). Компютърният дизайн е дело на Милена Христова, сътрудник в националния музей “Земята и хората”.

В изложбата “Българските речници” са представени основните етапи от развитието на българската лексикография, показани са най-значимите български лексикографски трудове. Направен е много задълбочен и същевременно синтезиран анализ на тези речници. Отредено е и заслужено внимание на техните създатели - специално на лексикографите от предишните периоди, които са едни от най-изтъкнатите български лингвисти, създали свои лингвистични и лексикографски школи. Убедена съм, че всеки, запознал се внимателно с изложбата, ще оцени нейното значение и уникалност.

Предлагаме на вниманието на читателите и някои моменти от изложбата.

НАУДАЛОТО

Българските речникове дело се оформят като научка за изработване-ости на списъци - лексикографии - през 30-те години на XIX век. Тези български автори създават речници на българския език, за да сложат основата за уграждане на единен книжовен общобългарски език, "изчистен" от уривци и гърмази.

Тези речници регистрират говорения език, но включват и думи от старобългарското и черковнославянското - славяно - гръцкия, както и бившоутрейними чужди думи за нови предмети и явления с цел обогатяване а речниковия фонд на българския език.

Рационализи на българската лексикография е учителят про-светителят монах Неофит Рилски. Той пръв започва да прилага лексикографския

НЕОФИТ РИЛСКИ
(Банско ок. 1791-1851)

- **Словар славоболгарски и славоболгарски** **слова из языка** (Прарботени са само думите и буква "а" - ралони в Рилски манастир)

- **Лексикон славянского языка**, Константиновка, 1852 (с гръцки съответствия, приложено към "Християнски славянски език")

- **Речи Герман и пълно Грещки, които са во употребици на селамити време в сивката Болгария, изискували ми възможности с ринципалитетомезина Словенски или Руссийски**. Крагуевац, 1835 (приложение към "Българска граматика")

- **Словар българско-германский и старите и нови наречия**. Цариград, 1876 (отпечатани А-Б; останалите речникови статии се намират в ралони до думата рече).

След тези речници започват да се издават и други - все със същата цел - отърване от чуждото езиково влияние и очертаване на българския речников фонд.

Пръв сивниски РЕЧНИК НА ЧУЖДИТЕ ДУМИ В БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

Кримски речник за чуждестранните речи, които си изискуват в българския език. Брисла, 1863

ТОДОР КРУЛИЕВ
(Лясковци 1821-1865 Диарбеклар)
учител, автор и преводач на учебници, дописник в българския първоначален печат

В италианци по ибем речник Т. Крулиев включва често използваните в книжовни език заемки с цел да ги утвърди в речевата практика на българина. С посрещането на езика италиански, от който е взета думата, той очертава облика на бъдещите речовни на чуждите думи в българския език.

Предвестник на СПЕЦИАЛИЗИРАНИТЕ БЪЛГАРСКИ РЕЧНИЦИ е

Словар употребителни речни топарски речей. Букурещ, 1843

автор **МИХАИЛ ПОНОВИЧ**
(приложението към "Владими (владимирски) царя Силвие Топоарски")

Речникът е част от ралоните, пазен се в Научния архив на БАН, и е изискуван от ст.д.Г ст. д.фл. В. Кирилова-Миндайкина. Той е 4 листа и краи на учебник на счетоводство и съдържа 150 най-често употребявани в тази област думи. Възможност той съдържа терминологически свещък по счетоводство, занятието на професионален език, различните реди явлени речей. Книето е оторизи художественно приложението.

Примери:
Гривни явлени - капитал ; термин
Счетоводителни явлени - отчет ;

Честни - исти ; сифи ; с.в.

За автора е важно да се спазва ред и единство да се разбират думите от този "художествен" от речей български.

"**Гръцко-български речник**", приложението в "Галтоварник гръцко-български", автор Христос Павлович (Дунавчанин), Българска, 1835.

"**Речник или Лексикон на Славянски речей които пречеи са се пречеици в пълноим думи**", приложението в "Друшки илюстриции на жезовитски мисловна", автор Анастас Кипириков, Букурещ, 1836.

"**Речник на думи герман и гръцки в думи български**", автори Матейка Павлич и Александър Т. Живков, Букурещ, 1858.

"**Мамин думи**" - приложението в "Басеници", автор П. Р. Славяков, Букурещ, 1852

"**Дручий лексикон на думи герман речей**" - приложението в "Галтоварник на Магистровския времеци", автор Сава Радзулов, Брисла, 1857.

Владимир П. Кирилова-Миндайкина
"Български речникови статии от речей Владимирски"

РЕЧНИЦИТЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК ГОЛЕМИТЕ БЪЛГАРСКИ ЛЕКСИКОГРАФИ НА ХХ ВЕК

Акад. СТЕФАН МЛАДЕНОВ

(27.12.1880 - 01.05.1963)

Стефан Младенов е роден на 27 декември 1880 г. в град Витоша в семейството на Бяга Кюнджика. Започва детските си години във Витошката мъжка българска гимназия, след това в гимназията в София, а след това в гимназията в Бургас. През 1908 г. специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка гимназия в София. Като студент прочита интересни книги: българските филологически и езиковедски трудове на български език.

През март 1908 г. Младенов е на специален курс във Витоша, Петрич и Пловдив, където слуша лекции на специален езиковедски курс. За специалността и изследванията си в Бургас, Петрич и Пловдив, а в Бургас, А. К. Савицкиев, П. А. Давидов, Т. Младенов и др. В Пловдив (по време на специалния курс) защитава докторска дисертация на тема "За произхода на драматичния реч и звуковия знак".

След завръщането си в България работи като учител и преподавател в различни езиковедски институции, най-вече в гимназията в София "За произхода на драматичния реч и звуковия знак".

1910 - С. Младенов е избран за редовен професор в Католическия университет в Виена.

1912 - е избран за редовен професор и доктор на Катедра за общо езиковедство и лингвистическо езиковедство в Софийския университет.

1916 - избран за извънреден професор по история на българския език. Младенов е избран за редовен професор в Катедра за български език.

1918 - е избран за редовен професор в Катедра за български език и Словеса на общо езиковедство и класически език в Института за български език при БАН.

В резултат на изпитанията си през 1918 г. Младенов е избран за редовен професор в Катедра за български език и Словеса на общо езиковедство и класически език в Института за български език при БАН.

През 1912 г. Стефан Младенов издава "Речник на културния език в българския език (с обобщение за латински и славянски)", който има още две допълнения и излиза през 1913 и 1917 г. Речникът съдържа, че Младенов е изложил понятието за българския език и на четири други езика: руски, английски, немски и френски.

"Докторската теза Стефан Младенов за произхода и етимологията на думите в българския език, написана от проф. Стефан Младенов, е един от най-важните трудове на българския езиковед." - проф. Д. Димитров, член на ИК на БАН.

- Основни трудове:**
- "За произхода на думите в българския език", 1912
 - "Съвременният български език", 1916
 - "История на българския език", 1929
 - "Речник на културния език", 1912
 - "Етимологически и граматически речник на старобългарския език", 1941
 - "Български езиковедски речник", 1941

През 1927 г. Стефан Младенов защитава докторска дисертация на тема "За произхода на думите в българския език" в Католическия университет в Виена. През 1929 г. Стефан Младенов издава "Речник на културния език в българския език" (с обобщение за латински и славянски), който има още две допълнения и излиза през 1913 и 1917 г. Речникът съдържа, че Младенов е изложил понятието за българския език и на четири други езика: руски, английски, немски и френски.

През 1929 г. Стефан Младенов издава "Речник на културния език в българския език" (с обобщение за латински и славянски), който има още две допълнения и излиза през 1913 и 1917 г. Речникът съдържа, че Младенов е изложил понятието за българския език и на четири други езика: руски, английски, немски и френски.

След като се установява в областта на специалния езиковедство, работата на Стефан Младенов е изключително плодотворна. Младенов работи в изследването на "Етимологически и граматически речник на българския езиковедски език", излиза през 1941 г.

Етимологическият речник на Стефан Младенов е първият специален лексикографски труд от този тип в българския езиковедски езиковедство. В него авторът представя българския езиковедски езиковедство, като речник излиза на езиковедството и в други от други езиковедски езиковедство и в областта на лингвистическото езиковедство.

Акад. БЕНКО БЕНКО (12.01.1863 - 08.10.1930)

Бенко Бенко е роден в село Витоша, Западна България. Учи в гимназията в Витоша, а след това в гимназията в Бургас, Петрич, Струмица и в класическата филология във Витошката мъжка българска гимназия в София. През 1908 г. специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка гимназия в София. Като студент прочита интересни книги: българските филологически и езиковедски трудове на български език.

През 1908 г. Бенко Бенко е избран за редовен професор в Катедра за български език и Словеса на общо езиковедство и класически език в Института за български език при БАН. През 1912 г. Бенко Бенко е избран за редовен професор в Катедра за български език и Словеса на общо езиковедство и класически език в Института за български език при БАН.

Коректура на С. Младенов

Коректура на С. Младенов

Коректура на А. Т. Витоша

Коректура на А. Т. Витоша

Акад. АЛЕКСАНДЪР ТЕОДОРОВ КАЛАНОВ (27.10.1899 - 12.02.1959)

Роден в Бургаския окръг в семейството на търговеца от гр. Сивек. Започва българската си гимназия в Бургас.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

След това специално съобщение на класическа филология във Витошката мъжка българска гимназия в София.

**БЪЛГАРСКО ЛЕКСИКОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ПРИ БАН**

**НАЦИОНАЛЕН МУЗЕЙ "СЕМЯТА И КОРАТА"
ОБЩЕСТВО ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК**

Автор: **НАДЕЖДА КОСТОВА**
Компютърна обработка: **Милена Христова**

Момент от изложбата "Български речници"

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2008)

Емилия Момчилова, E-mail: emimom@cl.bas.bg

3 юли

100 г. от смъртта на НИКОЛАЙ ПАВЛОВИЧ ИГНАТИЕВ (29.01.1832—03.07.1908), руски генерал, граф (1877), държавник и дипломат, славянофил.

Чуждестранен член (1902).

4 юли

135 г. от рождението на ВЛАДИМИР ДИМИТРОВ МОЛЛОВ (04.07.1873—29.04.1935), юрист, общественик и държавен деец.

Действителен член (1906). Дарител на БАН.

4 юли

125 г. от рождението на ПЕТЪР СТОЯНОВ МУТАФЧИЕВ (04.07.1883—02.05.1943), историк-медиевист и византолог.

Действителен член (1937).

6 юли

170 г. от рождението на ВАТРОСЛАВ ЯГИЧ (06.07.1838—05.08.1923), хърватски филолог-славист, един от основателите на славистиката.

Чуждестранен член (1884).

8 юли

175 г. от рождението на ВЛАДИМИР ИВАНОВИЧ ЛАМАНСКИ (08.07.1833—19.11.1914), руски филолог-класик, славист и изтоковед (1884).

Чуждестранен член (1902).

9 юли
105 г. от рождението на ИЛИЯ НИКОЛОВ ПЕТРОВ (09.07.1903—
18.05.1975), художник.
Академик (1971).

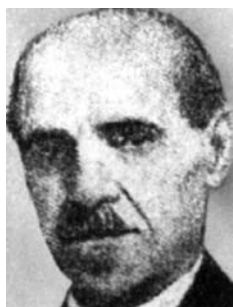
11 юли
110 г. от рождението на НИКОЛА БОНЕВ ИВАНОВ (11.07.1898—
18.06.1979), астроном.
Академик (1977).

12 юли
70 г. от рождението на ИЛИЯ ГЕОРГИЕВ ПАШЕВ (12.07.1938), лекар-
молекулярен биолог.
Член-кореспондент (2004).

22 юли
65 г. от смъртта на СТЕФАН ИВАНОВ ДАНАДЖИЕВ (15.11.1866—
22.07.1943), невролог и психиатър.
Действителен член (1902). Дарител на БАН.

24 юли
145 г. от рождението на НИКОЛА АНТОНОВ КЪРДЖИЕВ (24.07.1863—
10.12.1951), агроном, кооперативен деец.
Действителен член (1902).

27 юли

180 г. от рождението на ХРИСТО ГРУЕВ ДАНОВ (27.07.1828—11.12.1911), книжовник, книгоиздател, публицист и библиограф.

Почетен член (1900). Дарител на БАН.

27 юли

150 г. от рождението на ПЕТЪР ИВАНОВ ПЕШЕВ (27.07.1858—19.01.1931), юрист, обществен и държавен деец, публицист.

Редовен член (1884).

30 юли

25 г. от смъртта на НИКОЛА ПЕТРОВ ПЕНЧЕВ (31.07.1901—30.07.1983), химик-аналитик.

Член-кореспондент (1961).

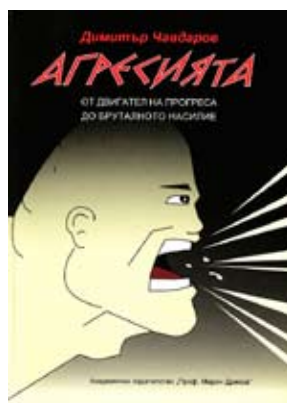
31 юли

150 г. от рождението на НИКОЛА Д. СЕЛВИЛИ (31.07.1858—26.12.1908), юрист.

Действителен член (1907).

КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”, ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

ЧАВДАРОВ, Димитър Борисов. : Агресията : От двигател на прогреса до брутално насилие / Димитър Борисов Чавдаров. София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2008. — 200 с. : табл.

ISBN 9789543222537

System number [00010188]

В книгата се третираат проблемите на агресията и насилието в съвременния свят и у нас в последните години. Разгледани са формите на насилие на работното място, домашното и сексуалното насилие, агресията по пътищата. В популярна форма са изложени механизмите на формиране на агресивно и насилствено поведение в детска възраст и разпространението му сред младите хора

ДЕМОГРАФСКАТА ситуация в районите на депопулация : (На примера на Северозападна България) / Марта Сугарева и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2008. — 142 с. : ил. ; Резюме на англ. ез. 141-142 ; Библиогр. с. 139-140

ISBN 9789543221578

System number [000101397]

Книгата е посветена на един от най-актуалните проблеми на демографското развитие на България — обезлюдяването на страната и на отделни региони. Прави се опит за анализ на процеса на депопулацията от демографска, географска, социологическа и икономическа гледна точка. Показват се най-важните причини и последици от този процес, дават се препоръки към социалната политика — в регионален и в национален мащаб.

ИЗСЛЕДВАНИЯ по фразеология, лексикология и лексикография : (В памет на проф. д-р Кети Анкова-Ничева) : [Сборник] / Ред. и състав. Стефана Калдиева-Захариева, Лилия Крумова-Цветкова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2008. — 421, [1] с. : 1 портр. ; Библиогр. в края на докл.

ISBN 9789543221660

System number [000101399]

Сборникът съдържа докладите от III-тата национална конференция с международно участие “Лексикология, фразеология и лексикография”, проведена на 14-16 май 2004 г. и посветена на паметта на проф. д-р Кети Анкова-Ничева. В докладите са разгледани различни теоретични и практически проблеми, разглеждащи фразеологията съпоставително в два и повече езика, двуезичната фразеография, изследванията с лингвокултурологичен аспект на проучване на фразеологията. Особено внимание е отделено на лексикогравски въпроси, свързани с изработването на различни типове речници.

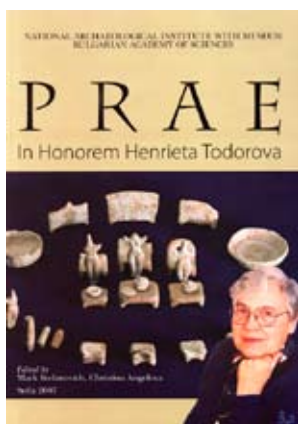

ЯНКОВА, Нина Петрова. Статистическо изследване на структурни изменения / Нина Петрова Янкова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2007. — 164 с. : фиг. ; сх. ; Резюме на англ. език ; Библиогр. с. 157-160 табл.

ISBN 9789543221899

System number [000084446]

Разглеждат се основни теоретически и методологически въпроси при изследване развитието на статистическа структура в триадата : измерване — прогнозиране — ефекти. Доказва се необходимостта от използване на единен методологически подход при изследване на структурни промени и неравномерност (концентрация, специализация и др.), основаващ се на Евклидовото разстояние и възможността за разлагане на общото структурно изменение на факторни влияния.

PRAE : In honorem Henrieta Todorova / Ed. Mark Stefanovich, Christina Angelova. — Sofia : Faber, 2007. xlvi, 346 p. : ill., fotogr.; portr.; charts ; Кратка биография на Хенриета Тодорова с. ix-xxii ; Паралелен текст на англ. и бълг. ез. на увода и биографичните данни в книгата. ; Статии на англ., бълг. и немски ез. ; Библиогр. на публикациите на Хенриета Тодорова с. xxv-xli

ISBN 9789549158786

System number [000101340]

Сборникът е посветен на член-кореспондент Хенриета Тодорова и съдържа биографични данни за нейния творчески път и научните ѝ интереси, библиография на публикациите ѝ, както и редица статии от наши и чуждестранни учени, посветени на изследвания по проблемите на българската праистория.

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА
ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg**

АЛИПИЕВА, Антоанета Петрова. Дневниците на българските писатели от втората половина на XX век / Антоанета Алипиева. — София : Просвета, 2007. — 408 с. ; Бележки под линия
ISBN 9789540119977

System number [000095117]

АНЧЕВ, Панко. Малкият народ : Теория, история, състояние / Панко Анчев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 278 с. ; Библиогр. с. 272-279

ISBN 9789540900445

System number [000096152]

АРАБАДЖИЕВА, Мария. Създатели на историята : Т. 1 В зората на цивилизациите - / Състав. Мария Арабаджиева, Явор Иванов, Диана Митова, Борис Александров. — София : Мария Арабаджиева, 2007. — 209 с. : ил., фотогр. + Прил. 32с. (Encyclopedia universalis, корпус История)

ISBN 9545843233

ISBN 9789545843235

System number [000096340]

БЛАГОЛАЖ : Кн. 5. — Габрово : Дом на хумора и сатирата - Габрово, 2007. — 160 с.

ISBN 9789548714310

System number [000096372]

БОДЛЕР, Шарл. Цветя на злото / Шарл Бодлер ; Прев. от фр. ез. Кирил Кадийски. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 280 с.

ISBN 9547398393

ISBN 9789547398399

System number [000096335]

БОЯДЖИЕВА, Елинка Н. Изживяна доблест : Биографичен очерк за живота и делото на инж. Иван Иванов, кмет на София 1934-1944 г. / Елинка Н. Бояджиева. — София : Златен змей, 2007. — 152 с. : сн. ; Резюмета на англ., нем., рус. ез. с. 108-116 ; Библиогр. с. 148-149

ISBN 9789547760059

System number [000096309]

- БРАНДЛ, Карин. Освобождаване от енергийни влияния и зависимости / Карин Брандл ; Прев. Златка Колева. — София : Аквариус, 2007. — 215 с. : ил. ; Библиогр. с. 207-209
ISBN 9789548692311
System number [000095059]
- БРАУН, Питър. Власт и убеждение в късната античност : (Към християнска империя) / Питър Браун ; Прев. от англ. ез. Димитър Илиев. — София : ЛИК, 2004. — 255 с.
ISBN 9546076481
System number [000095800]
- БУШНЕЛ, Кандис. Триумфът на червилата : [Роман] / Кандис Бушнел ; Прев. Антоанета Антонова Дончева-Стаматова. — София : Кръгзор, 2006. — 426 с.
ISBN 9547711296
ISBN 9789547711297
System number [000095062]
- ВОДЕНИЧАРСКИ, Иван. Полемични страници / Иван Воденичарски. — София : Изд. БРП(к), 2007. — 72 с.
System number [000096348]
- ГЕЗЕЛ, Силвио. Естественият икономически ред / Силвио Гезел ; Прев. от англ. Георги Е. Андреев. — София : Новата цивилизация ЕООД, 2007. — 496 с. : ил.
ISBN 9789548365086
System number [000095111]
- ГЕРГОВ, Георги. Фен клуб : Поезия / Георги Гергов. — София : [Б. изд.], 2008. — 40 с.
ISBN 9789540725406
System number [000095071]
- ГИРГИНОВА, Тошка. Горчиви въздишки : Разкази / Тошка Гиргинова. — София : Звезди, 2007. — 118, [1] с.
ISBN 9789549514711
System number [000095073]
- ГИРГИНОВА, Тошка. Да те закука кукувица : Разкази, есета, очерк / Тошка Гиргинова. — София : Звезди, 2006. — 96 с.
ISBN 9549514633
ISBN 9789549514636
System number [000095069]
- ГЛОЙ, Карен. Разбирането на природата : Т. 1. История на научното мислене; Т. 2. История на холистичното мислене / Карен Глой ; Прев. от немски ез. Десислава Лазарова. — София : ЛИК, 2004. — 400 с. ; — 320 с
ISBN 9546076392
ISBN 9546076511
System number [000088985]
System number [000095814]
- ГОГОЛ, Николай Василиевич. Избрани места от кореспонденцията с приятели : Опити върху възмутителната история на злото / Николай Василиевич Гогол ; Прев. от рус. ез. Ася Григорова. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 300 с.
ISBN 9789540900544
System number [000096333]
- ГРИГОРОВ, Георги. Как да не ти се живее : Разкази / Георги Григоров. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 320 с.
ISBN 9789547398320
System number [000096146]

- ГУДИ, Джак. Европейското семейство / Джак Гуди ; Прев. от англ. Боримир Паскалев. — София : ЛИК, 2005. — 244 с.
ISBN 9546076708
System number [000089192]
- ДАНКОВ, Борис. Колибарски сънища : Стихове / Борис Данков. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 223 с.
ISBN 9789547399570
System number [000092393]
- 12 ГОДИНИ на прицел / Състав. Дима Стефанова. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 408 с.
ISBN 9789540900506
System number [000096298]
- ДЕРТЛИЕВА-КИСЕЛИНОВСКА, Ася. Афоризми / Ася Дертлиева-Киселиновска. — София : Петекстон, 2007. — 91 с.
ISBN 9789544570439
System number [000095740]
- ДИМОВ, Димитър Рачев. Мусина през Възраждането : (Четата на поп Харитон) / Димитър Рачев Димов. — Плевен : Фортуна прес, 2007. — 543 с. : ил.
ISBN 9789549062977
System number [000089583]
- ДОЙНОВ, Пламен Иванов. Българската поезия в края на ХХ век : Ч. 1 Българската поезия в края на ХХ век / Пламен Иванов Дойнов. — София : Просвета, 2007. — 487 с. : Бележки с. 447-485 ; Библиогр. с. 486-487
ISBN 9789540120522
System number [000095116]
- ДОНКОВ, Славчо. По тънка нишка вървя : [Роман] / Славчо Донков ; Предг. Здравко Чолаков. — София : Коралов и сие, 2005. — 236 с.
ISBN 9549742199
System number [000095760]
- ДОХЪРТИ, Сам. Израстване : Насоки в помощ на служители, работещи с деца, за обучение към духовно израстване на деца, които са приели Господ Исус Христос за свой Спасител / Сам Дохърти ; Прев. Гергана Петрова. — Пловдив : СЕД, [2005]. — 304 с. ; Библиогр. с. 304
ISBN 9549187349
ISBN 9789549187342
System number [000095774]
- ДОХЪРТИ, Сам. Неделният учител : Ръководство в помощ на работещите с деца (и други християнски служители) в техния личен живот и служение / Сам Дохърти ; Прев. от англ. ез. Елисавета Попова. — [Пловдив] : СЕД, 2005. — 351 с.
ISBN 9549075990
ISBN 9789549075991
System number [000095735]
- ДЪОЛАРИЮ, Жак. История на Гестапо / Жак Дьоларю ; Прев. Мария Арабаджиева, Явор Иванов. — 2. изд. — София : Мария Арабаджиева, 2007. — 557 с. : сн. ; Кратък енциклопедичен речник с. [502]-555 ; Бележки под линия
ISBN 9789545843617
System number [000096197]
- ДЪГЛАС, Мери. Чистота и опасност : Анализ на понятията за омърсяване и табу / Мери Дъглас ;

- Ред. Румен Даскалов ; Прев. от англ. ез. Даниела Колева. — София : ЛИК, 2005. — 280 с. : Библиогр. с. 271-279
ISBN 9546076937
System number [000057764]
- ЕТАКЧИЕВ, Хараламби Недялков. Заточението : Ранни и по-късни спомени на един тракиец / Хараламби Недялков Етакчиев. — София : Коралов и сие, 2004. — 96 с. : портр.; фотогр.
ISBN 9549742113
System number [000095757]
- ЖЕРЕВ, Георги. Сияние над Кресна : Роман / Георги Жерев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 264 с.
ISBN 9789540900940
System number [000096166]
- ИВАНОВ, Любчо. Прощка : Поезия / Любчо Иванов. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 183 с. : ил. + CD-ROM-ът съдържа някои от стиховете на автора.
ISBN 9789540900933
System number [000096174]
- ИВАНОВ, Сергей. Ранноисторически култури и цивилизации / Сергей Иванов. — София : МА-БИК (Международна академия по българознание, иновации и култура), 2007. — 127 с. : ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 117-122
ISBN 9789548930048
System number [000095751]
- КАДЪЙСКИ, Кирил Крумов. Съчинения : В 5 тома : Т. 1. Поезия 1965-2004; 2. Прози : Есета, размисли, полемики; 3. Френски поети XI-XXI век; 4. Славянски поети XII-XXI век; 5. Кирил Кадийски : Литературна анкета / Кирил Крумов Кадийски ; Светлозар Жеков ; Предг. Стефан Баке. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 498 с. ; — 435 с. ; — 583 с. ; — 665 с. ; — 573 с. : портр. ; факс.; фотогр.
ISBN 9789547399716
ISBN 9789547399723
ISBN 9789547399370
ISBN 9789547399730
ISBN 9789547399754
System number [000096211]
System number [000096219]
System number [000096231]
System number [000096236]
System number [000096244]
- КАЗАКОВА, Веселина. Старите бургаски традиции : Спомени / Веселина Казакова. — Бургас : Знаци, 2007. — 231 с. : ил.
ISBN 9789549850031
System number [000095066]
- КАЗАНДЖИЕВ, Георги Атанасов. Манастирът “Св. пророк Илия,” село Александрия / Георги Атанасов Казанджиев. — Добрич : Матадор 74, 2007. — 84 с. : ил.; снимков м-л; портр. + 4 с. цветни прил.
ISBN 9789543710690
System number [000095749]
- КАЛОФЕРОВ, Росен. Непредвиден човек : Стихотворения / Росен Калоферов. — София : Минерва, [2007]. — 40 с.
ISBN 9789548702089
System number [000096326]

КАЛЪОНСКИ, Алексей Кирилов. Юруците / Алексей Кирилов Калъонски. — София : Просвета, 2007. — 427 с. : Библиогр. с. 419-470

ISBN 9789540120454

System number [000095106]

КАРАТИНИ, Роже. Юлий Цезар : Т. 1. Рим, град за продан; 2. Галска симфония / Роже Каратини ; Прев. от фр. ез. Христо Гутев ; Ред. Иван Белинчев - (Ортегата). — 2. прераб. и доп. изд. — София : Мария Арабаджиева, 2007. — 403 с. : ил. ; — 435 с. :ил.

ISBN 9789545843648

ISBN 9789545843655

System number [000096325]

System number [000096327]

КИНСЕЛА, Софи. Повелителката на метлата : [Роман] / Софи Кинсела ; Прев. от англ. ез. Цветана Генчева. — София : Кръгзор, 2006. — 359 с.

ISBN 9547711288

ISBN 9789547711280

System number [000095085]

КЛАЙН, Мелани. Любов, завист, благодарност : Избрани статии / Мелани Клайн ; Състав. и ред. Орлин Тодоров ; Прев. от англ. ез. Александра Багашева. — София : ЛИК, 2005. — 310 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. [308]-310

ISBN 9546076767

System number [000095805]

КОЛАРОВА, Василена. Интерартистичният феномен : През “Опити” на Монтен, “Мобиле” на Ботюр, “Каталонската градина” на Ботюр и Баден / Василена Коларова. — [София] : Пространство&форма, 2007. — 268 с. : репрод. ; Рез. на англ. ез. с. 267 ; Библиогр. с. 253-266

ISBN 9789548500050

System number [000096269]

КОНДОВА, Камелия. Малки смърти : Почти любовна лирика / Камелия Кондова. — София : Национален музей Земята и хората, 2007. — 54 с.

ISBN 9789549157543

System number [000095804]

КОНСТАНТИНОВА, Невяна. Блян за будността на сърцето / Невяна Константинова. — София : Хрикер, 2007. — 120 с. : ил.

ISBN 9789543490110

System number [000095746]

КОРАЛОВ, Емил. Тайните и чудесата на Слънчевата книга / Емил Коралов ; Худож. Людмил Асенов. — София : Коралов и сие, 2007. — 249 с. : ил.

ISBN 9789549742213

System number [000095754]

КОСТОВ, Стефан Лазаров. Големанов : [Пиеси] ; Мъжемразка ; Златната мина ; Новото пристанище ; Вражалец ; Женско царство / Стефан Лазаров Костов ; Състав. Андрей Андреев ; Ред. Иван Гранитски, Панко Анчев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 571 с. ; Биогр. бел. с. 521-524

ISBN 9789547399822

System number [000096190]

КЪУН, Дамиен. Будистка етика. Кратко въведение / Дамиен Къун ; Прев. от англ. ез. Марин

- Загорчев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 232 с. : ил. ; Терминологичен речник с. 222-224 ; Азб. показалец с. 225-231 ; Библиогр. с. 211-221
ISBN 9789547399921
System number [000095733]
- ЛЕВИТ, Стивън. Големите измами и как всички участваме в тях / Стивън Левит, Стивън Дъб-нър ; Прев. Росица Панайотова. — София : Кръгзор, 2006. — 272 с. : Бележки с. 247-271
ISBN 9547711237
ISBN 9789547711235
System number [000095120]
- ЛИБЕРТИ, Джеси. Visual C# 2005 : Бележник на разработчика™ / Джеси Либерти ; Прев. Ивайло Йорданчев Дончев. — София : ЗеСТ Прес, 2007. — 236 с. : ил.
ISBN 9789549341188
System number [000096202]
- ЛИЙ, Уей-Менг. ASP.NET 2.0 : Бележник на разработчика™ / Уей-Менг Лий ; Прев. Петър Петров. — София : ЗеСТ Прес, 2007. — 352 с. : ил.
ISBN 9789549341195
System number [000096224]
- ЛОНДОН, Джек. Белю Пушилката : [Роман] / Джек Лондон ; Прев. от англ. ез. Сидер Фло-рин. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 292 с.
ISBN 9789540900346
System number [000096182]
- ЛОНДОН, Джек. Скитникът между звездите : Роман / Джек Лондон ; Прев. от англ. ез. Сидер Флорин. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 288 с.
ISBN 9789540900438
System number [000096180]
- ЛОНДОН, Джек. Сърцата на тримата : [Роман] / Джек Лондон ; Прев. от англ. ез. Сидер Фло-рин. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 327 с.
ISBN 9789540900353
System number [000096185]
- ЛУЦ, Марк. Да научим Python / Марк Луц, Дейвид Ашер ; Прев. Валентин Веселинов Дими-тров. — 2. изд. — София : ЗеСТ Прес, 2006. — 624 с. : ил.
ISBN 9549341143
ISBN 9789549341140
System number [000096270]
- ЛЮБЕНОВ, Владо. Адвокати и пеперуди : Нови стихове / Владо Любенов. — София : Българ-ски писател, 2007. — 54 с.
ISBN 9789544436643
System number [000096324]
- МАВРОДИЕВА, Иванка Тодорова. Как да презентираме успешно? / Иванка Мавродиева. — Со-фия : Кота, 2007. — 255 с. : ил. ; Приложения: Прил. I - Подготовка на презентации ; Прил. II - Анализи на презентации ; Прил. III - Сценарии на презентации ; Прил. IV - Списък на анали-зираните презентации (с. 212-238) ; Терминологичен речник с. 239-247 ; Библиогр. с. 248-250
ISBN 9789543052264
System number [000095151]
- МАКДОНАЛД, Матю. Visual Basic 2005 : Бележник на разработчика™ / Матю МакДоналд ; Прев. Ивайло Дончев. — София : ЗеСТ Прес, 2007. — 282 с. : ил.
ISBN 9789549341171
System number [000096234]

МАН, Томас. За себе си и за другите / Томас Ман ; Предг., встъп. студия и състав. проф. д-р Исак Паси ; Прев. от нем. ез. Недялка Попова и др. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 542 с. ISBN 954739651X
System number [000096332]

МАСПЕРО, Гастон. Древната история на Египет и Асирия : Кн. 1. Египет във времената на Рамзес; Кн. 2. Асирия във времената на Ашшур-бани-пал / Гастон Масперо ; Прев. Иван Белинчев (Ортегата). — София : Мария Арабаджиева, 2006. — 295 с. : ил.; Кратък енциклопедичен речник с. 233-291 ; — 293 с. : ил.; табл. ; Кратък енциклопедичен речник с. 241-291
ISBN 9545843519
ISBN 9789545843518
ISBN 9545843594
ISBN 9789545843594
System number [000096196]
System number 000096272]

МИШУ, Кармен. Нестинарка : [Роман] / Кармен Мишу. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 344 с. ISBN 9789540900919
System number [000096175]

МЮШАМБЛЕ, Робер. Една история на дявола XII-XX век / Робер Мюшамбле ; Прев. от фр. ез. Гинка Асенова. — София : ЛИК, 2005. — 522 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. [475]-[523]
ISBN 9546076856
System number [000087140]

НИКОЛОВА, Недка. Почетни граждани на Видин 1886-2007 : Биобиблиографски указател / Недка Николова. — Видин : Експрес-3М, 2007. — 216 с. : Именен показалец с. 196-205 ; Индекс на периодичните издания с. 206-208 ; Индекс на книгите с. 209-215 ; Библиогр. с. 206-208
ISBN 9789549177466
System number [000095793]

ПАНАГЮРСКА енциклопедия = Encyclopedia of Panagyurishte / Отг. ред. Боян Ангелов ; Прев. на англ. ез. Ина Христова и др. — София : Богианна, 2007. — 415 с. : сн. ; Библиогр. с. 400-405
ISBN 9789546760708
System number [000095794]

ПИКНЕТ, Лин. Луцифер : Забранената пътека към познанието / Лин Пикнет ; Прев. Елена Любенова Кодинова. — София : Кръгзор, 2006. — 328 с. : ил. ; Бележки и препратки с. 297-326
ISBN 9547711377
ISBN 9789547711372
System number [000095077]

ПИКНЕТ, Лин. Мария Магдалина : Тайната богиня на християнството / Лин Пикнет ; Прев. Асен Георгиев. — София : Кръгзор, 2006. — 296 с. : ил. ; Бележки с. 275-294
ISBN 954771130X
ISBN 9789547711303
System number [000095075]

ПОПОВ, Алек. Черната кутия : Роман / Алек Попов. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 343 с. ISBN 9789540900216
System number [000095782]

ПОПОВ, Васил Вълков. Бозайниците в България : Определител / Васил Попов, Атила Седефчев. — 2. доп. изд. — София : Геософт ЕООД, 2007. — 327 с. : ил. ; Азбучен показалец на бълг.

наименования на видовете с. 289 ; Азбучен показалец на лат. наименования на видовете с. 290 ; Включени са 105 вида с 800 цв. и чернобели ил.

System number [000095079]

ПОПЪТНИ срещи : [А. С. Пушкин, Адам Мицкевич, Александър Твардовски, Васил Биков, Константин Симонов, Марк Шагал, Микола Гусовски, Михаил Исаковски, М. Ю. Лермонтов, Низами, Омар Хайям] : Кн. 2. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 280 с.

ISBN 9789547399891

System number [000096361]

ПОПЪТНИ срещи : [Сергей Есенин, руски поети, украински поети, беларуски поети, поети от Прибалтика, поети от Прикавказието] : Кн. 3. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 288 с.

ISBN 9789540901022

System number [000096363]

ПРОДЕВ, Стефан. Картини от камък : Балкански мотиви / Стефан Продев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 215 с.

ISBN 9789540900858

System number [000095727]

ПРОЛЕТНА конференция на Съюза на математиците в България , 35 . Математика и математическо образование : Доклади от Тридесет и петата пролетна конференция на Съюза на математиците в България, Боровец, 5-8 април, 2006 = Mathematics and education in mathematic : Proceedigs of the thity fifth spring conference of the Union of bulgarien mathematics, Borovets, april 5-8, 2006 / Ред. Недю Попиванов [и др.]. — София : БАН. Институт по математика и информатика, 2006. — 481 с. : ил.

ISBN 954880237

ISBN 9789548880237

System number [000096373]

ПРОЛЕТНА конференция на Съюза на математиците в България , 36 . Математика и математическо образование : Доклади от Тридесет и шестата пролетна конференция на Съюза на математиците в България, Св. Константин и Елена, Варна, 2-6 април, 2007 = Mathematics and education in mathematics : Proceedings of the thirty sixth spring conference of the Union of Bulgarian mathematicians, St. Konstantin & Elena resort, Varna, april 2-6, 2007 / Ред. Петър Бойваленков, Петър Русев. — София : БАН. Институт по математика и информатика, 2007. — 445 с. : ил., табл.

ISBN 9789548880251

System number [000096382]

РАДОСЛАВОВ, Иван Радков. Българска литература, 1880-1930 / Иван Радославов ; Състав. Иван Гранитски. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 422, [4] с. : Бележки с. 346-398

ISBN 9789547399327

System number [000095742]

РАШЕВА-МЕРДЖАНОВА, Яна Динкова. Науките за духа в училище : Интердисциплинна концепция. Методически решения. Технологии / Яна Динкова Рашева-Мерджанова. — София : Екстрем, 2007. — 216 с. : ил. ; Библиогр. с. 210-214

ISBN 9789548418447

System number [000095055]

РОМАН, Стивън. Асес бази данни : Проектиране и програмиране / Стивън Роман ; Прев. Ирена Вълва. — 3. изд. — София : ЗеСТ Прес, 2003. — 426 с. : ил. ; Индекс с. 415-424

ISBN 9549341011

System number [000096250]

- СЕР, Мишел. Петте сетива : Философия на смесените тела / Мишел Сер ; Прев. от фр. ез. Георги Цанков. — София : ЛИК, 2005. — 499 с.
ISBN 9546076821
System number [000095802]
- СТЕФАНОВ, Орлин Стефанов. Когато изкуството е откровение / Орлин Стефанов Стефанов. — София : Изток-Запад, 2007. — 240 с. : Резюме на англ. ез. с. [238]-239 ; Бележки под линия
ISBN 9789543213856
System number[000088698]
- УЕЛИНГФОРД, Тед. Преход към VoIP / Тед Уелингфорд ; Прев. инж. Росица Иванова Голева, инж. Силвия Тодорова Куюмджиева. — София : ЗеСТ Прес, 2006. — 492 с. : ил.
ISBN 954934116X
ISBN 9789549341164
System number [000096266]
- ХАТАУЕЙ, Дейвид. Европейският Вавилон : Какво разкриват библейските пророчества за Европейския съюз / Дейвид Хатауей. — София : ЛИК, 2006. — 82 с. : Библиогр. на други произведения на автора с. [85]
ISBN 9546077313
ISBN 9789546077318
System number [000096341]
- ХЕРИНГТЪН, Джак Д. РНР хакове / Джак Д. Херингтън ; Прев. Владимир Георгиев Шаламанов. — София : ЗеСТ Прес, 2007. — 430 с. : ил. ; Индекс с. 421-429
ISBN 9549341151
ISBN 9789549341157
System number [000096259]
- ЦОНЧЕВ, Дончо Стефанов. Принцовете / Дончо Стефанов Цончев. — София : Захарий Стоянов, 2007. — 90 с.
ISBN 9789540900513
System number [000096336]
- ШАРОВА, Крумка. Поп Кръстьо Никифоров и Васил Левски : Пътят на едно предателство / Крумка Шарова. — София : Гутенберг, 2007. — 199 с. : сн. ; Бележки под линия ; Показалец на личните имена с. 191-195 ; Показалец на географските имена с. 196-197
ISBN 9789546170200
System number [000096337]
- ШИФЛЕТ, Крис. Основи на РНР сигурността / Крис Шифлет ; Прев. Мария Иванова Жекова. — София : ЗеСТ Прес, 2007. — 117 с. : ил. ; Индекс с. 111-115
ISBN 9789549341201
System number [000096271]
- POWERPoint 2003. Вашият Треньор / Прев. Лидия Пелова, Владислава Богданова. — София : ЗеСТ Прес, 2006. — 350 с. : ил. + CD-ROM ; Индекс с. 339-348
ISBN 9549341127
System number [000096198]

УЧАСТИЕ НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН В БИБЛИОТЕЧНИ ФОРУМИ

н.с. Даниела Атанасова, E-mail: refer3@cl.bas.bg

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

По покана на Българския информационен консорциум (БИК), представители на Централната библиотека на БАН взеха участие в първия за 2008 г. семинар “Добри библиотечни практики”, който се проведе на 10 и 11 април т. г. в Техническия университет в гр. Габрово. Темата на семинара “Съвременните технологии за информационно обслужване” предизвика интерес и широко участие на представители на библиотечните среди от цялата страна.

Участниците в семинара бяха запознати обстойно с информационното обслужване в Нов български университет — София, Техническия университет — Габрово, електронната библиотека на Националния статистически институт, Икономическия университет във Варна и др.

Голям интерес предизвика участието във форума на представители на Централната библиотека на БАН.

Евгения Станчева представи електронния Информационен бюлетин на ЦБ на БАН, издаван от март 2007 г. Присъстващите бяха запознати с неговата първоначална цел — да информира чуждестранните партньори на библиотеката за новите ѝ постъпления и богатството на нейните фондове. Изтъкнато беше, че в процеса на своята работа бюлетинът постепенно разширяваше и продължава да разширява своите функции и предназначение. На неговите страници вече се публикуват материали за дейността и информационните възможности на Централната библиотека, представят се по-интересни издания, получени от Академичното издателство “Проф. Марин Дринов”. Помества се актуална информация за научни прояви и важни събития в академичната библиотечна мрежа и в Съвета за чуждестранна българистика при Управителния съвет на БАН. Разкриват се и важни моменти от живота на Академията — юбилейни тържества и изложби на академични институти в централната сграда на БАН, юбилеи на нейни членове и пр. Интересна е рубриката в бюлетина, посветена на чуждестранния професионален печат — в нея се поместват разработки на видни представители на библиотечното дело в чужбина, третиращи актуални библиотечни и библиографски проблеми.

Накрая беше отправен апел към библиотечната общност за участие в бюлетина с подходящи материали или препоръки за неговото усъвършенстване.

Н.с. Даниела Атанасова демонстрира приложението на “Автоматизираната система BASLIB” в научната библиотека на Софийския исторически музей (СИМ). Системата, разработена от Централната библиотека и Лабораторията по телематика при БАН, дава възможност за електронно документиране както на книгите и периодичните издания, така и на художествената сбирка на музея.

Внедряването на BASLIB в Общинско предприятие “Стара София” със СИМ е доказателство за разностранната дейност на ЦБ на БАН и за интеграцията ѝ със сродни институции, музеи, архиви и др.

Представената в електронен вид колекция от картини на художника Вл. Мански, посветена на София, даде възможност на присъстващите да се запознаят с неговото творчество, което музеят не може да осигури поради липсата на експозиционна площ.

Перспективите за развитие, усъвършенстване и внедряване на BASLIB в други библиотеки и сродни институции се базират преди всичко на комуникативните възможности на системата, лесната ѝ адаптация и възможностите за представяне в Интернет.

Централната библиотека на БАН е редовен участник и почетен гост на Националния фестивал на детската книга. От 7 до 9 май 2008 г. в гр. Сливен се проведе X Юбилейно

издание на Националния фестивал на детската книга, който се организира от Регионалната библиотека "Сава Доброплодни" — Сливен в партньорство с Министерството на културата, Областната управа на Сливен, Община Сливен, Съюза на българските писатели, Държавна агенция за българите в чужбина и др.

В програмата на фестивала бяха включени: национален пленер за детска рисунка, срещи с автори и премиери на детски книги, литературни състезания, кръгла маса на тема "Детската книга на XXI век и нейните читатели" и др.

Националният фестивал на детската книга, чийто домакин е Регионалната Библиотека "Сава Доброплодни" — Сливен, е уникално явление в културния живот на страната, което привлича все повече гости и участници. Целта на организаторите е да се даде възможност на всички, които участват в процеса на създаването и разпространението на детската книга както в България, така и в други страни, да се срещат и да обсъждат състоянието и бъдещето на детското книгоиздаване, да очертават проблемите, които стоят пред него, да набелязват пътища за засилване на интереса на децата към книгата и четенето в конкуренция с новите мултимедийни продукти и не на последно място да се провокира въображението и творчеството на децата.

В рамките на фестивала участниците от ЦБ на БАН проведоха срещи с директорката на Регионалната библиотека "Сава Доброплодни" — Росица Петрова-Василева с цел обединяване усилията за популяризирането на каталога на детската книга. Обсъдени бяха възможностите за внедряване и адаптиране на локални автоматизирани системи и обмен на библиографски записи.

Участието на представители на Централната библиотека на БАН в подобни форуми обогатява дейността ѝ и дава възможност да популяризира своя опит.

ОСМА ДВУСТРАННА КОНФЕРЕНЦИЯ "БЪЛГАРО-АМЕРИКАНСКИ ДИАЛОЗИ" (Варна, 13–15 юни 2008 г.)

От 13 до 15 юни 2008 г. в Творческия дом на БАН във Варна се проведе осмата поредна българо-американска конференция озаглавена "*Българо-американски диалози*". Конференцията бе организирана от Съвета за чуждестранна българистика при Управителния съвет на БАН и Асоциацията за българистични проучвания, САЩ. Тя бе осъществена благодарение на финансовата подкрепа на Българската академия на науките и със съдействието на Централната библиотека на БАН.

Традиционната интердисциплинарна тематика на конференцията бе обогатена с нови участници и нови проблемни полета. Организаторите бяха поканили учени-българисти от Германия, Норвегия, САЩ и Швеция. Участваха преподаватели от няколко американски университета, както и от Американския университет в Благоевград. От българска страна участваха учени от БАН (Институт за литература, Институт за български език, Институт за история, Институт за балканистика, Институт за фолклор, Институт за изкуствознание, Етнографски институт с музей, Кирило-Методиевски научен център), Софийски университет "Св. Кл. Охридски" (Катедрите по български език и Кирилометодиевистика), Нов български университет, Шуменски университет (Факултет по теология).

Докладите представиха различни области на хуманитаристиката и в частност на българистиката. Конференцията бе открита с приветствие от акад. **Константин Косев**, зам. председател на БАН, в което се подчерта голямото значение на тези двустранни срещи и се

изрази увереността, че те ще продължат да играят водеща роля в сътрудничеството между БАН и Асоциацията за българистични проучвания на САЩ. Ст.н.с. **Анисава Милтенова** откри конференцията с уводно слово, проследяващо хронологично работата на предишните конференции, проведени в Университета в Уискънсин, Медисън (1974), Варна (1978), Бостън (1982), Смолян (1987), Питсбърг (1994), Благоевград (1999), Кълъмбъс, Охайо (2003). Отделено бе специално внимание на ролята на тези срещи за обмен на изследователски постижения, за подпомагане на българистиката по света и за насърчаване на заниманията с български език, литература, история и култура на млади учени. Подчертани бяха огромните заслуги на учениците: проф. Томас Бътлър, проф. Доналд Дайър, проф. Джон Бел, проф. Ърнест Скатън, проф. Чарлз Грибъл, проф. Синтия Вакарелийска, проф. Ф. Чери, проф. Хетил Ро Хауге и др.

Проф. **Боряна Велчева** в доклада си “Срещи с американската лингвистика” разказа интересни спомени за контактите си и съвместната си работа с американски лингвисти и заслугите на видни американски учени за формирането на научните ѝ интереси. Проф. **Хетил Ро Хауге** (Университет в Осло) представи някои специфични черти при превода от английски на български на дискурсивните частици. Много изчерпателен доклад за миналото и бъдещето на българистиката в Швеция изнесоха проф. **Рогер Юлин** и **Даниела Асенова** (Университет в Упсала).

Докладите бяха групирани тематично — религия, история, език и литература, етнография и фолклор, музика. Проф. **Фредерик Чери** (Университет на Индиана) изнесе обзорец доклад върху проблема за спасяването на евреите в България по време на Втората световна война, като направи равносметка на собствените си проучвания. Проф. **Румен Генов** (Нов български университет) запозна присъстващите с историята на българските и чуждестранните проучвания на ролята на американските протестантски мисии в България и интерпретациите на резултатите от тях. Доц. **Павел Стефанов** (Шуменски университет) се спря на съдбата на един британски офицер в България по време на Кримската война и вписването на този случай в културната антропология. Проф. **Бенедикт Де Доминичис** (Американски университет в Благоевград) засегна ролята на българската църква за националната ни идентичност в миналото и в съвременността на фона на ролята на църковната институция в други балкански държави. За българо-американските икономически връзки в периода 1918—1944 говори друг представител на Американския университет — проф. **Маркус Виен**.

Интерес предизвика докладът на проф. **Кристофър Скарборо** (Кингс колидж, Уилкис-Бари), който представи анализ на типологията на организирането на екскурзии и походи през периода 1950—1985 г. в България. Н.с. **Воин Божинов** представи молко познати факти относно живота и делото на големия американски общественик Мърфи в доклада си “Българската общественост, Съединените американски щати и мирът (1918 г.)”. На лобирането и изграждането на положителен имидж на българите в САЩ бе посветен изчерпателният доклад на ст.н.с. **Детелина Динева**.

Отделен кръг доклади представиха проекти на БАН и американски научни центрове. Сред тях се откри проектът на Института по етнография при БАН и Центъра за източноевропейски изследвания към Университета в Питсбърг, представен от ст.н.с. **Еля Цанева**. Ст.н.с. **Лиляна Симеонова** представи резултатите от друг проект — на Университета Райс за ролята на жените-медиевисти в науката. Ст.н.с. **Светла Коева** от Института за български език прочете доклад на тема “БулНет — характеристики, приложения, перспективи”, в който сподели опита си в контекста на международната инициатива WorldNet. За образованието като общуване и по специално за приноса към българското образование на Американския колеж в България говори ст.н.с. **Румяна Прешленова**. Дебат предизвика опитът за сравнителен анализ на докторските програми в Университета на Северна Дакота, САЩ и в Пловдивския университет, представен от **Пламен Милтенов**, **Гари Шнелерт** (Университет на Северна Дакота) и **Галин Цоков** (Университет “Паисий Хилендарски”). По време на доклада имаше възможност за пряка връзка по интернет с проф. Гари Шнелерт, който отговори на редица въпроси. Авторите акцентираха върху ползите от двустранните проекти за развитието на науката в двете страни.

Емилия Занкина (докторант в Университета в Питсбърг) сподели своя опит в писането на докторската си дисертация, в която с методите на съвременната социологията се изследва формирането на водещите политически фигури в българския политически живот.

Специално внимание на старобългаристиката бе отредено в отделен панел с доклади на проф. **Синтия Вакарелийска** (Университет на Орегон), посветен на календара и паметите на светците от Драгановия миней (Зографски трефологий), на проф. **Искра Христова-Шомова** (Софийски университет) върху историята на преводите на старозаветната книга Йов, както и на д-р **Татяна Николова – Хюстън** (Университет на Тексас в Остин) върху приписките в ръкописите от Историко-архивния институт в София от османския период.

За съвременните проблеми и новаторски практики в преподаването на български език в Скандинавските страни говори **Даниела Асенова** (Университет в Упсала). В доклада ѝ пролича огромното желание за съхраняване и модернизирание на преподаването на български език в чужбина. Заслугата за създаването на интернет-курсове в Университета в Упсала принадлежи също така и на проф. **Рогер Юлин**, благодарение на което е предизвикан интерес на стотици скандинавци за изучаване на българския език. Много интересен бе докладът на проф. **Йовка Тишева** от Катедрата по български език на Софийския университет. Бяха засегнати редица проблеми на изучаването на съвременния български език и бъдещето на съвместните проучвания с други чуждестранни институции. Н.с. **Елка Димитрова-Уилис** (Институт за литература при БАН) сподели своите наблюдения върху българската и американската поезия от периода на 50-те – 70-те години на ХХ век. Неизвестни страни от фолклорната традиция бяха представени в докладите на н.с. **Вихра Баева** и **Светлана Тончева** (Институт за фолклор при БАН), които предизвикаха интересна дискусия. Проф. **Джийн Кристенсън** (Университет на Луисвил) представи своите наблюдения върху мястото на традиционния музикален фолклор и авторското дело на българските композитори. С особено приятен музикален джаз фон бе съпроводен докладът на н.с. **Клер Леви** “Милчо Левиев в диалог с Дон Елис: Интеркултурни аспекти в историята на джаза”.

Осмата двустранна конференция “Българо-американски диалози” завърши със заключителни слова на проф. Хетил Ро Хауге (вицепрезидент на Асоциацията за българистика на САЩ), на проф. Синтия Вакарелийска (Университет на Орегон) и на ст.н.с. Анисава Милтенова. Срещата заслужи висока оценка както по отношение на сполучливо подбраните доклади и техния приносен характер, така и поради отличната организация от страна на Съвета за чуждестранна българистика при Управителния съвет на БАН.

Явор Милтенов е научен сътрудник в Института за български език при Българската академия на науките. Защитил е дисертация на тема „Диалозите на Псевдо-Кесарий в славянската ръкописна традиция”. Работи и в Централната библиотека на БАН.

По-долу поместваме част от дисертацията му, която е публикувана.

ИЗ ИСТОРИЯТА НА ИЗГУБЕНИТЕ ПРЕСЛАВСКИ РЪКОПИСИ

Явор Милтенов, E-mail: yavormi@yahoo.com

Глаголическото писмо, създадено от св. Константин-Кирил около 860 г., е по-старата славянска азбука. С нея са извършени първите преводи от св. Константин и св. Методий, а по-късно, след 886 г., и от техните ученици и последователи, пристигнали в България. С глаголическото писмо е свързана и първоначалната история на паметниците на славянската книжовност, възникнали и разпространявали се през IX–X в. в наскоро покръстената българ-

ска държава. Именно чрез по-старата славянска азбука се осъществява в най-голяма степен възприемането и усвояването на образците на византийската философска и богословска мисъл, развитието на повечето средновековни литературни жанрове, изграждането и обогатяването на старобългарския книжовен език.

Поради различни исторически и социо-културни обстоятелства огромната част от глаголическото писмено наследство не е достигнало до нас. С появата в самия край на IX в. на новата славянска азбука, кирилицата, започва постепенното транслитериране на глаголическите ръкописи. Този процес продължава вероятно чак до XIII в., което само по себе си говори за обема и авторитета на текстовете, написани със създадената от Константин-Кирил писменост. Достигналите до нас около двадесетина глаголически ръкописи и фрагменти и незначителният брой надписи-графити са единственият отглас от една богата и твърде ценна традиция, поставила славянските език и писмена култура редом до двете най-значителни средновековни християнски цивилизации в Европа — римската и византийската.

Едно от възможните средства за установяване на това, кои текстове са били създадени на глаголица и кои техни преписи са били снети от глаголически копия, са *вписванията на по-старата азбука в кирилски ръкописи*. Особен интерес представляват кодекси, съдържащи едни и същи преводни или оригинални паметници, в които има системна поява на глаголица — характеристика, свидетелстваща за архаичните им първообрази. В определени случаи това се подкрепя от текстологически изследвания, потвърждаващи надеждността на съответните преписи за реконструкция на архетипите от IX—X в. В други случаи копията с глаголически вписвания не са били предмет на специално проучване и тяхното изучаване в текстологически план предстои. Наличието на следи от по-старата писмена система несъмнено е маркер за тяхното приоритетно значение като обект на изследване от палеославистиката, затова и настоящото съобщение има за цел да обобщи и анализира тези данни, отнасящи се към определени текстове, като ги обвърже с процеси и явления в литературата и културата от т. нар. Златен век.

Вписвания на глаголица се откриват в над петдесет кирилски кодекса. От тях можем да отделим около тридесет с глаголически вставки, намиращи се *в самия текст* и оставени *от самите писачи* в процеса на копиране. В какви типове книги се появяват глаголически букви и каква информация носят те за историята на текстовете?

Сред най-ранните пет ръкописа, съдържащи **Псалтир с тълкувания на Псевдо-Атанасий Александрийски** (*Евгениевски, Болонски, Толстовски, Погодински псалтир* и *Песнивеца на цар Йоан Александър*), три имат глаголически вписвания. В руския *Евгениевски псалтир* се откриват глаголически инициали, наследени от старобългарския антиграф на кодекса. В *Песнивеца на цар Йоан Александър* глаголически са цифровите обозначения на някои от псалмите. Те са добавени след завършването на самата книга от ръката на единия от копистите, който (както свидетелстват грешките и особеностите при изписването им) най-вероятно също е възпроизвел особеност на своя антиграф. Най-голям брой вставки на глаголически букви се открива в *Болонския псалтир*, а и за останалите две ранни копия на този текст (*Толстовски* и *Погодински псалтир*) се предполага глаголически протограф. Маркерът “глаголически вписвания” е още едно свидетелство за хронологията на възникване на превода и категорично подкрепя текстологически доказаната му старинност: първият етап от историята на тази старозаветна тълковна книга несъмнено е свързан с най-старата славянска азбука и може да се отнесе към кр. на IX—нач. на X в.

Старозаветните пророчески книги, снабдени с коментар, също пазят свидетелства за глаголически оригинали. Такива са налични в най-малко седем руски преписа от XV—XVI в., които, според сведението от запазената в късните копия приписка, възхождат към изгубен днес ръкопис, създаден от поп Упир Лихий в Новгород през 1047 г. В тези преписи се срещат нееднократно глаголически инициали, отделни букви в заглавията и/или цели думи и фрази в самия текст. Интерпретацията на вписванията и на сведението в колофона за копиране “*нъз коурловнцѣ*” се свежда до две възможности: копие от 1047 г. или е снето от глаголически

оригинал, или, по-вероятно, от кирилски ръкопис с глаголически вписвания. Възникването на този тип сборник и преводът на тълкуванията се свързват с Преслав и Симеоновата епоха, поради което може да се предполага, че антиграфът на Упир Лихий вероятно е бил източнобългарски.

Особено ценен е фрагментът от XII в., известен като *Погодински листове*, който съдържа откъс от **старозаветната Книга на пророк Даниил, снабдена с тълкувания от Иполит Римски**. Това е една напълно различна и независима текстова версия в сравнение с тази на Упир Лихий, но преводът също се отнася към кр. на IX—нач. на X в., свързва се с Преславското книжовно средище и се предполага глаголически оригинал. Специфичното в случая е, че, от една страна, това е ръкопис с български произход, а от друга страна, честотата на глаголическите вписвания е изключително висока спрямо обема запазен текст (91 букви само в рамките на л. 2r—2v).

Интересна е и картината при ръкописите, съдържащи **новозаветни текстове**. Важни данни предоставят например определени преписи на **апостолските Деяния и Послания** — още повече, че днес не е запазен славянски глаголически Апостол (освен два фрагмента от общо шест листа — *Михановичевия* и *Гръшковичевия*). Особенности, които могат да се тълкуват като свидетелство за използването на преписи на Апостола, възхождащи към глаголически антиграф или протограф, се откриват в поне четири кодекса: *Енински апостол*, *Охридски апостол*, *Каракалски апостол*, *Струмишки апостол*. В тях фигурират глаголически вписвания от най-различен вид (инициали, отделни букви, думи, цели фрази). Наред с палеографските си особености, доказващи старинни образци, апостолските ръкописи с глаголически следи имат близост и на текстово ниво. Според изследването на И. Христова (2004: 52 и сл., 741—742, 746, 746—747, 747—748) те се причисляват към архаичната група преписи, а едновременно с това пазят свидетелства за лексикално редактиране, свързващо ги с преславската книжнина. Голямото разнообразие от *varia lectiones* и индивидуални особености предполагат няколко слоя на редактиране, понякога свързано и със сверка с гръцкия текст. Съвкупността от палеографски и текстологически данни насочват към предположението за множество глаголически и кирилски транскрипции на Апостола, така че вероятно разглежданите ръкописи отразяват независимо един от друг общ протограф, отдалечен на голям брой свидетели от всеки един от тях. Въпреки тази разклонена традиция става ясно, че апостолските преписи с глаголически следи имат сигурно установена генеалогична връзка с Преславското средище и ако не са снемани от преславски образци, писани с глаголица, то поне имат глаголически протограф(и) с източнобългарски произход.

Сходни характеристики имат и кодексите, съдържащи **химнографски текстове**. Това са западнобългарски ръкописи с вероятна глаголическа подложка — *Битолски триод*, *Шафариков триод*, *Аргиров триод*, *Скопски октоих*, *Йерусалимски палимпсест*. Взети поотделно, това са изключително ценни паметници от XII—XIII в., но с оглед историята на текстовете още по-важно е да се отбележат характеристиките им като група и определените съвпадения помежду им. Те се реализират на графично и на съдържателно ниво. От една страна, *Битолският триод*, *Аргировият триод* и *Скопският октоих* се обособяват в една група на базата на палеографските си характеристики. Близостта им е дотолкова голяма, че е възможно да се говори ако не за едни и същи участници в преписването на кодексите, то поне за “писачи, обучени по същата норма в едно ателие” (Мусакова 2004). От друга страна, *Шафариковият триод* и, отново, *Битолският триод* съдържат трипеснеци за великопостния цикъл, чиито автор е Константин Преславски (Попов 1980; 1985), а в *Йерусалимския палимпсест* глаголическите вписвания са свързани с цикъл азбучни стихирни, следващи глаголическия буквен ред и също създадени към края на IX—началото на X в. в кръга на Кирило-Методиевите ученици (Попов 1982: 9—10 и сл., Иванова 1994). Тези съвпадения, първо, обвързват кръг от ръкописи, съдържащи текстове с глаголически протографи, с кръг от ръкописи, притежаващи сходни характеристики на писмото. На второ място, те насочват към книжовен център или центрове, където в близко време (кр. на XII—XIII в.) са се съхранявали и транслитерирани архаични

глаголически образци. Посочената взаимнообвързаност между химнографските ръкописи с глаголически следи може да се тълкува също така и като пряко свидетелство за умението на книжовниците да ползват и двете писмени системи, тяхното обучение вероятно е имало за цел не само свободната употреба на глаголически ръкописи, но и транслитерацията им. С оглед на ежедневната употреба на този тип текстове трудно може да се допусне преднамерено или случайно преминаване на глаголица от преписвачите, въпреки че двете азбуки са им познати в еднаква степен. С други думи, далеч по-вероятно е техните антиграфи да са били глаголически (или кирилски с глаголически вписвания), отколкото да са били изписани изцяло с кирилица.

Глаголическите вписвания са ценен източник и по отношение на историята на някои **небогослужбни текстове**. Вписванията в колекцията от **13 слова на Григорий Богослов** в руски препис от XI в. са едно от доказателствата за глаголическия им първообраз. Дали в случая става дума за транслитерация, извършена в Русия, или копистът е разполагал с кирилски текст, съдържащ тези особености, не може да се твърди с абсолютна сигурност. Характеристиките на преписа напомнят тези на руските копия на старозаветните книги с тълкувания, чиито общ протограф е кодексът на Упир Лихий.

Протосбирката със слова на Йоан Златоуст, известна като **Златоструй**, също е съставена в края на IX—първата четвърт на X в., с прякото участие на българския владетел Симеон I (893—927). Колекцията не е достигнала до нас в своя оригинален вид, а чрез т.нар. пълна и кратка редакции, съдържащи вторично избрани части от първоначалния корпус Златоустови слова (вж. напр. Томсън 1982: 45—46). Поради състоянието на проучванията (не са извършвани нито критическо издание, нито текстологическа съпоставка и реконструкция) доказателственият материал за евентуален глаголически първообраз се свежда единствено до появата на вписвания в хилендарския ръкопис № 386. Въпреки че кодексът представя една трета редакция (и като състав, и по отношение на текстовете — т. е. може би е компилация от компилация), няма съмнение, че той е първостепенен източник за изследване на неоцелялата в оригинал сбирка и на традицията на отделните текстове.

Глаголически букви се срещат и в препис на **“За буквите” от Черноризец Храбър**, поместен в хилендарския ръкопис № 463. Както доказва У. Федер (2005), в случая е копирана характеристика, свойствена за старинния кирилски протограф *α*. Той е представен в български, сръбски и руски преписи (вкл. и Лаврентиевия сборник от 1348 г.) и стои най-близо до глаголическия архетип в сравнение с останалите протографи. Примерът със “За буквите” е единственият (поради липсата на сходни проучвания върху разглежданите тук съчинения), при който възстановената история на текста, на конкретния препис и на неговите предшественици перфектно се съгласуват с наличието на глаголически вписвания, а именно: установява се, че 1) те препредават особеност на кирилски ръкопис със следи от транслитерация на глаголически архетип, 2) служат като “указание” за графичната система на оригинала и 3) наличието им е пряко свързано с по-голямата близост на преписа до първоначалния текст.

Въпреки че всеки от разглежданите тук примери има своя собствена история и специфика, не може да не прави впечатление, че глаголическите вписвания в кирилски ръкописи *in textu* 1) често се отнасят пряко или индиректно до творчеството на старобългарски автори като Константин Преславски и Черноризец Храбър, 2) откриват се в преписи на съставени в Преславския книжовен кръг сборници за индивидуално четене като Тълковните пророчества, колекцията от 13 слова на Григорий Богослов и компилациите на базата на протосбирката Златоструй, 3) срещат се в копия на текстове с несъмнена глаголическа основа — новозаветни кодекси, химнографски сборници, Псевдо-Атанасиев тълковен псалтир и др. Наблюденията ми върху над петдесет ръкописа с глаголически вписвания показват, че почти няма случай по-старата азбука да е внесена *in textu* в произведение, възникнало след X в. Всичко това без съмнение сочи, че глаголическите вписвания *in textu* се носят в мнозинството от случаите от традицията и трансмисията на самия текст. Това заключение води след себе си и друг важен

извод: глаголическото писмено наследство не е било транслитерирано изведнъж и изцяло през X в., а двете писмени системи, кирилица и глаголица, са съществували в един дълъг период от време. Нещо повече, вероятно немало от изгубените днес преславски глаголически ръкописи са били съхранявани независимо от наличието на кирилски транслитерации, а самите транслитерирани копия (също така недостигнали до нас) на свой ред са съдържали глаголически вписвания. И така, чрез изясняването на историята на текстовете и историята на писмеността става възможно възстановяването на една важна характеристика на старобългарското културно наследство от IX—X в.

Литература:

Иванова 1994. *Иванова, Кл.* За един ръкопис с палимпсест от Библиотеката на Йерусалимската патриаршия. — *Palaeobulgarica*, 18, 1994, № 2, 3—31.

Мусакова 2004. *Мусакова, Е.* Кирилски ръкописи с глаголически вписвания. — In: *Glagolijca i hrvatski glagolizam. Zbornik radova Meunarodnoga znanstvenog skupa povodom 100. obljetnice Staroslavenske akademije i 50. obljetnice Staroslavenskog institute (Zagreb-Krk, 2—6 listopada 2002).* Zagreb-Krk, 2004, 523—548.

Попов 1980. *Попов, Г.* Из текстологическата проблематика на славянския триод. (Новооткрити творби на Константин Преславски). — В: *Славянска палеография и дипломатика. Доклади и съобщения от Семинара по славянска палеография и дипломатика, София, септември 1979.* София, 1980, 72—85.

Попов 1982. *Попов, Г.* Новооткрити химнографски произведения на Климент Охридски и Константин Преславски. — *Български език*, 32, 1982, № 1, 1—26.

Попов 1985. *Попов, Г.* Триодни произведения на Константин Преславски. София, 1985. [= Кирило-Методиевски студии. Т. 2.]

Томсън 1982. *Thomson, F. J.* *Chrisostomica palaeoslavica. A preliminary Study of the Sources of the Chrysorrhoeas (Zlatostruj) Collection.* — *Cyrrillomethodianum*, 6, 1982, 1—65.

Федер 2005. *Федер, У.* The Paradosis of Text Family A. — Във: *Федер, У.* Хиляда години като един ден. Животът на текстовете в православното християнство. София, 2005, 310—323.

Христова 2004. *Христова, И.* Служебният апостол в славянската ръкописна традиция. София, 2004.

**ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БАН,
УЛ. “15-ТИ НОЕМВРИ“ №1
Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg**

1. 35 години Институт по океанология – 23 юни-4 юли 2008 г.
2. За билките - Институт по ботаника – 7 юли 2008 г.